

Article Info/Makale Bilgisi

✓Received/Geliş: 03.07.2024 ✓Accepted/Kabul: 30.12.2024

DOI:10.30794/pausbed.1509973

Research Article/Araştırma Makalesi

Emir, M. (2025). "Fransa ve Almanya'nın Bölgesel ve Küresel Stratejileri ve Karşılaştırmalı Analizi (2010-2024)", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı 67, ss. 195-215.

FRANSA VE ALMANYA'NIN BÖLGESEL VE KÜRESEL STRATEJİLERİ VE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ (2010-2024)

Mehmet EMİR*

Öz

Fransa ve Almanya günümüz dünyasında uluslararası ilişkiler alanında en güçlü aktörler arasında yer almaktadır. Her iki aktörün de izlediği bölgesel ve küresel stratejiler dikkatle takip edilmektedir. Fransa ve Almanya'yı izledikleri stratejiler yönüyle özgün kılan en önemli unsur ise her iki devletinde ulusal kimlik ve değerleriyle beraber Avrupa Birliği'nin (AB) başat aktörü olmalarından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla Fransa ve Almanya ulusal çıkarlarını gerçekleştirme çabasının yanı sıra AB kurumsal yapısının güçlendirilmesi konusunda da uyumlu stratejiler benimsemek zorundadır. Bununla beraber müttefikleriyle ilişkileri de bir diğer önemli stratejik unsurdur. Sahip olunan politik, ekonomik ve askeri kapasitelerde izlenecek stratejileri doğrudan etkilemektedir. Çalışma günümüzde devam eden Ukrayna-Rusya Savaşı, Kuzey Afrika ve Orta Doğu bölgesinde yaşanan gerilim ve şiddet olaylarının yanı sıra yükselen güç Çin'e yönelik stratejik yaklaşımlarda benzerliklerin olduğu kadar farklılıkların olduğunu da göstermektedir. Ancak geniş bir bakış açısıyla her iki aktörün de ulusal çıkarlarını gerçekleştirme çabalarının yanı sıra müşterek hareket edebilme potansiyelini de uyumlu bir şekilde değerlendirdikleri görülmüştür.

Anahtar kelimeler: *Fransa, Almanya, Strateji, Güç, Savaş.*

REGIONAL AND GLOBAL STRATEGIES OF FRANCE AND GERMANY AND COMPARATIVE ANALYSIS (2010-2024)

Abstract

France and Germany are among the most powerful actors in the field of international relations in today's world. The regional and global strategies followed by both actors are followed carefully. The most important factor that makes France and Germany unique in terms of the strategies they follow is that both states are the leading actors of the European Union with their national identities and values. Therefore, in addition to their efforts to realize their national interests, France and Germany must also adopt compatible strategies to strengthen the institutional structure of the European Union. However, relations with its allies are another important strategic element. It directly affects the strategies to be followed in political, economic and military capacities. The study shows that there are similarities as well as differences in the strategic approaches towards the rising power China, as well as the ongoing Ukraine-Russia War, the tension and violence in the North Africa and the Middle East region. However, from a broad perspective, it has been observed that both actors harmoniously evaluate the potential for joint action as well as their efforts to realize their national interests.

Keywords: *France, Germany, Strategy, Power, War.*

*Dr., Bağımsız Araştırmacı.

e-posta: mehmetemir019@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0003-3143-1439>)

1. GİRİŞ

Fransa ve Almanya'nın izlediği bölgesel ve küresel stratejiler uluslararası ilişkiler alanında her zaman ilgi odağı olmuştur. Her iki devletinde gerek AB kurumsal yapısı gerekse de dünya çapında cereyan eden önemli olaylarda güçlü ve kararlı politikaları vardır. Günümüz dünyasında Fransa ve Almanya'nın tekil aktör olarak eylemselliklerinin yanı sıra ortak hareket edebilme anlayışları da ağırlık kazanmıştır. Ukrayna-Rusya Savaşı, Çin'in Afrika açılımı, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde yaşanan gerilimler ve şiddet olayları her iki devlet açısından da yakından takip edilmektedir.

Fransa, AB'nin başat aktörü olarak halen devam eden bütünleşme sürecinin önemli bir destekçisidir. Bunun yanında Akdeniz ve Afrika'da ulusal çıkarlarını güçlü bir şekilde gerçekleştirme stratejisini benimsemiştir. Almanya da komşusu ve müttefiki Fransa gibi AB'nin başat bir aktörüdür. Birlik içindeki politikaları ilgiyle izlenen Almanya'nın asıl gücü ise ekonomisinden kaynaklanmaktadır. AB'nin tamamen atlatamadığı büyük bir sorun olan Avro krizinde çözüm beklenen aktör olmuştur. Almanya açısından sorunlara dair barışçıl stratejiler izlenirken taraflar arasında görüşmeler yoluyla uygun çözümlerin bulunabileceği politikası kabul görmektedir.

Fransa ve Almanya'nın bölgesel ve küresel stratejileri bazı yönleriyle uyum gösterirken bazı yönleriyle de farklılıklar içermektedir. Her iki aktör içinde önemli bir müttefik olan ABD'ye bakış açılarında zaman zaman ayrışmalar olmaktadır. Afrika'da hayati çıkarları olan Fransa için kıtada gücünü artıran Çin önemli bir rakip olarak görülürken diğer yandan Almanya açısından ise öncelikle ekonomik etkenlerin ön planda tutulduğu ticari aktördür. Fransa, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) daimî üyesi olmasının yanı sıra sahip olduğu nükleer silahlarla güç kapasitesini daha etkin bir şekilde kullanabilmektedir. Almanya ise bu avantajlardan yoksun bir şekilde ekonomik gücüyle ön plana çıkmaktadır. Günümüzde Rusya'nın Ukrayna ile halen devam eden savaşında iki aktörün stratejileri çoğunlukla uyum göstermektedir. Askeri kapasite ve güce dair stratejilerde ABD ve NATO ile uyumlu bir politika izlenmektedir. Her iki aktörün de izlediği stratejiler tarihsel süreçteki kararlarıyla uyumaktadır. Bu araştırma, Fransa ve Almanya'nın bölgesel ve küresel stratejilerini tarihsel süreçlerini de esas alarak 2010 yılından itibaren değerlendirmektedir. Makale; Liberal Kurumsalcılık ve Karşılıklı Bağımlılık Çerçevesinde Fransa ve Almanya'nın Politik Eylemsellik Motivasyonu, Fransa ve Almanya'nın Bölgesel ve Küresel Stratejilerinin Metodolojik Analizi, Fransa'nın Bölgesel ve Küresel Stratejileri, Almanya'nın Bölgesel ve Küresel Stratejileri, Fransa ve Almanya'nın Stratejik Yaklaşımlarının Karşılaştırılması ve varılan sonuçları içermektedir. Her iki aktörün de bölgesel ve küresel stratejileri kapsamlı bir şekilde analiz edilerek Uluslararası İlişkiler alanına özgün katkılar sağlanması hedeflenmiştir.

2. LİBERAL KURUMSALCILIK VE KARŞILIKLI BAĞIMLILIK ÇERÇEVESİNDE FRANSA VE ALMANYA'NIN POLİTİK EYLEMSELLİK MOTİVASYONU

AB'de ekonomik bütünleşme düşüncesi üye devletler arasında çatışma riskini ortadan kaldırdığı gibi ortak çıkarların gerçekleştirilebilmesi için de tarihi bir fırsat olmuştur. Serbest ticaretin işleyişine yönelik engellerin ortadan kaldırılması etkili bir sonuç vermiştir. Tarihsel süreçte aralarındaki sorunları askeri yöntemlerle çözmeye çalışan Fransa ve Almanya'nın ortak ekonomik çıkarları çerçevesinde çoğunlukla uyum içinde hareket edebilmeleri büyük başarıdır. Bu sayede savaş ve çatışma yerine barışın ve ekonomik bütünleşmenin öne çıkarıldığı bir dönem yaşanmaktadır. Her iki aktörün de ekonomik uyum içindeki ortak tutum ve hareketleri AB'nin bütünleşme süreci bağlamında dikkatle izlenmektedir.

Fransa ve Almanya'nın iş birliği için ekonomik bütünleşme süreciyle başlanan dikkat çekici hamleler diğer alanlara da yayılmaktadır (Mitrany, 1948: 159-160). Devletler arasındaki karşılıklı çıkarın gerçekleştirilebilme potansiyeli bütünleşme sürecini olumlu yönde etkilemiştir. Ayrıca uluslararası kurumlardaki etkinlikleri de devletlerin ulusal çıkarlarını daha geniş bir şekilde değerlendirebilmelerini sağlamıştır. Uluslararası kurumlarla birlikte hareket edebilme motivasyonu devletlerin sahip oldukları egemenlik anlayışlarında değişikliğe gitmelerine neden olmuştur (Burchill, 2013: 97). Fransa ve Almanya'da ulusal çıkar kavramının daha geniş bir şekilde değerlendirilerek hem diğer aktörün hem de Birlik kurumsal yapısının dikkate alındığı görülmüştür.

Uluslararası sistemin anarşik oluşu devletlerin iş birliği yapmalarına yol açmaktadır. Bu iş birliği aktörlerin kurumsal yapıları vasıtasıyla icra edilmektedir (Powell, 1994: 338). Bununla beraber devletler izleyecekleri

politikalara karar verirken rasyonel tercihlerde bulunmaktadırlar (Özdemir, 2012: 97). Aktörler arasındaki iş birliğinin belirli kurallar çerçevesinde yapılması ayrıca anarşiden kaynaklanan riskleri de azaltmaktadır. Devletlerin anarşi ortamında özellikle küresel hedeflerine ulaşmaları çok zordur. Bu nedenle diğer aktörlerle yapılan iş birliği sayesinde birbirlerine olan güven artacağı gibi istikrarlı ve sürdürülebilir bir düzen de sağlanmaktadır. Her koşulda devletlerin ulusal çıkar motivasyonları çok güçlü olacağı için yapılacak iş birliklerinin kurumlar tarafından belirlenen kurallara göre kontrol altında tutulması çok önemlidir. Aktörler arasındaki çıkar motivasyonu azami seviyede olacağından dolayı devletlerin kurumsal kimlik etrafında ortak hareket etme niyetleri güçlü kalacaktır. Fransa ve Almanya ortak tutum ve eylemlerinde ulusal çıkar motivasyonlarını güçlü tutarken AB kurumsal yapısı altında da uyumlu iş birliği göstermektedirler. AB'nin kurumsal olarak güçlü yapısı aynı zamanda aktörler arasındaki etkileşimi belirlenmiş kurallar çerçevesinde uyumlu kılmaktadır. Dolayısıyla aktörler ulusal çıkarlarını gerçekleştirirken AB çatısı altında uyumlu politikaları izleyebilmeyi de çoğunlukla başarabilmişlerdir.

AB'nin kurumsal yapısının gücü ve kurallarının uygulanabilirliği aynı zamanda Fransa ve Almanya'nın uyumu ve ortak eylemselliklerini de doğrudan etkilemektedir (Schuette & Dijkstra, 2023: 1325-1331). Bu sayede ortak güvenlik ve savunma, ekonomik krizlere karşı mücadele, iklim değişikliğine yönelik önleyici tedbirler ve terör tehdidine karşı müşterek eylem planı gibi konularda iş birliği sürdürülebilmektedir (Smith, 2003: 556-571). Birlik çapında kurumsallaşmanın gücü hem güvenlik bağlamında hem de diğer ortak konuların uygulanabilirliği hususunda mutlak öneme sahiptir (Amadio Viceré, 2021: 516-519; Emir, 2024a: 79; Onderco & Portela, 2023: 165-170). AB'nin başat gücü olan her iki aktörün de eylemlerindeki kurumsallaşmanın ortaya çıkardığı sinerji dikkate değerdir.

Devletler arasındaki karşılıklı ekonomik bağımlılık geleneksel uyuşmazlıklara yönelik etkili bir çözüm önerisi olarak görülmüştür (Burchill, 2013: 99-100). Tarihsel süreçte Fransa ve Almanya arasındaki sorunların çözümüne dair geleneksel politika tercihleri savaş ve çatışmalarla sonuçlanmıştır. Ancak sonrasındaki hükümetler arası müşterek eylem motivasyonu ve Birlik seviyesinde ekonomik bütünleşmenin amaçlanmış olması sayesinde toprak kazanımı yerine uyumlu eylemlerle refahın artışına önem verilmiştir (Moravcsik, 1993: 517-519). Dolayısıyla yapılan güçlü ekonomik iş birliği vasıtasıyla hem ulusal çıkarlar azami derecede gerçekleştirilmiş hem de müşterek çıkarlar bölgesel ve küresel seviyede etkili bir şekilde değerlendirilebilmiştir. Sonuç olarak karşılıklı ekonomik bağımlılık günümüzde iki aktör arasında daha güçlü politik, ekonomik ve askeri iş birliğini sağlamıştır.

3. FRANSA VE ALMANYA'NIN BÖLGESEL VE KÜRESEL STRATEJİLERİNİN METODOLOJİK ANALİZİ

Uluslararası ilişkiler alanında meydana gelen olayların algılanışı özellikle medya ve iletişim yoluyla gerçekleştirilmektedir. Çerçeveleme teorisi vasıtasıyla uluslararası olaylar, diplomatik söylem ve eylemlerin algıyı nasıl şekillendirdiği analiz edilmektedir (Triandafyllidou & Fotiou, 1998: 61-65). Bu noktada önemli olan husus konunun hangi yönden ve nerelere vurgu yapılarak yansıtılacağıdır. Dolayısıyla söylem, söylemin çerçevesi (kriz, tehdit, fırsat gibi), söylem metninin analizi, söylemin hedef kitle ve sonrasında oluşan algının benimsenmesi gerekmektedir. Çerçeveleme teorisi yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Örneğin ABD'nin savaşları iç kamuoyunda "medeniyet götürme", "demokrasi", "özgürlük" gibi çerçevelerle kavramsallaştırılırken karşıt medyada ise bu durum "sömürü" ve "işgal" şeklinde sunulmuştur (Emir, 2024d: 142-145). Benzer şekilde Ukrayna-Rusya Savaşı, Rus medyasında "NATO'nun genişlemesine yanıt" olarak sunulurken karşıt medyada ise aynı durum Rusya'nın saldırganlığı olarak yansıtılmıştır (Emir, 2024b: 108). Çerçevelemler aktarılmış ve bu şekilde oluşturulmuş algının çok boyutlu sonuçları vardır. Bu durum politikacılara uluslararası olayları kendi kamuoylarına istedikleri şekilde algılatma fırsatını vermektedir. Özellikle savaş, barış, dost ve düşman gibi kavramlar toplumsal hafızaya istenilen şekilde yerleştirilmektedir.

Fransa ve Almanya'nın gerek tekil aktör gerekse de AB bağlamındaki iş birlikleri söylemsel olarak bazı kavramlarla çevrelenmiştir. Bu bağlamda aktörler arasındaki ortaklık, uzlaşma ve çatışma alanları kullanılan birtakım kavramlar vasıtasıyla ve algısal yöntemlerle hedef kitleye aktarılmaktadır.

Her iki aktöre yönelik olarak kullanılan "AB'nin başat güçleri" ya da "AB'nin lokomotifleri" gibi kavramlar aslında Birlik kurumsal yapısı içindeki liderlik vasfını ifade etmektedir (Bulmer & Paterson, 2013: 1401; Paterson, 2011: 61). Aktörlerin sahip olduğu demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğüne vurgu yapılarak ortaklık çerçevesi belirlenmektedir. Bu sayede Fransa ve Almanya'nın ulusal çıkarlarının yanı sıra belirlenen müşterek dış

politika da ulusüstü bir yapılanma yönüyle öne çıkarılmaktadır (Emir, 2022: 45). Dolayısıyla aktörlerin ulusal güçleri aynı zamanda Birlik seviyesindeki konumlarıyla beraber kamuoyuna aktarılmaktadır. Avrupa bütünleşmesine dair güven telkin eden bu tür kavramlar vasıtasıyla ortaklık çerçevesinin vurgulanması çok önemlidir.

Aktörlerin Ukrayna-Rusya Savaşı ve Çin'e yönelik farklı yaklaşımlarındaki çatışmacı üslupları da özgün bir yöntemle yansıtılmaktadır. Bu durum "Paris-Berlin eksenindeki görüş ayrılıkları", "Fransa'nın güvenlik endişeleri" ya da "Almanya'nın ekonomik kaygıları" gibi söylemlerle çevrenmektedir (Emir, 2023b: 71-72). Medya vasıtasıyla yansıtılan bu mesajlar aslında farklı politik merkezlerin fikir ayrılığı yaşadığı konulara vurgu yaparak aktörlerin AB kurumsal yapısı altında müşterek bir eylem zemini aradığı izlenimini vermektedir. Dolayısıyla aktörler her zaman aynı politikaları benimsemese dahi anlaşmazlıkların kurumsal mekanizmalarla çözülebileceği algısı oluşturulmaktadır.

Ortaklık ve çatışma eylemlerinin arasında yer alan bir diğer kavramsallaştırma ise uzlaşma çerçevesidir. Tutum ve eylem konusunda yeterli bir ortaklık ilişkisinin oluşmaması ya da çatışmacı bir politikanın yerini üzerinde uzlaşmış bir diplomasinin alması durumunda uzlaşma çerçevesi kullanılmaktadır. Örneğin düzensiz göçle mücadele ya da Kuzey Afrika ve Orta Doğu bölgesindeki sorunlara yönelik ortak bir uzlaşma zemininde çözüm bulunması "dayanışma" ve "Avrupa'nın sorumluluğu" şeklinde çevrenmektedir (Emir, 2024c: 213). Bu sayede aktörlerin görece elde edecekleri çıkarları yerine kurumsal olarak AB seviyesinde çözüm bulma kapasiteleri ortaya konmaktadır (Hoffmeyer-Zlotnik, Lavenex & Lutz, 2023: 49-59; Parlamentosu, 2015).

Fransa ve Almanya'nın diplomatik söylemleri ile stratejik eylemlerinin kamuoyuna yansıtılma şekli çok önemlidir. Aktörlerin ulusal çıkarlarıyla birlikte kurumsal uyumu da dikkat çekici bir şekilde işlenmektedir. Kurumsal yapının vurgulanması sayesinde aktörlerin yalnızca ulusal çıkarları çerçevesinde hareket etmedikleri ve sorunların çözümüne dair ortak ya da uzlaşmış tutum ve eylemlerin benimsenmiş olduğu algısı da ortaya konmaktadır. İzlenen bu yöntem vasıtasıyla liberal kurumsalcılığın iş birliği yönü vurgulanmaktadır. Sonuç olarak çerçeveleme teorisinin etkili bir şekilde uygulandığında başarıya ulaşılabildiği görülmüştür. Fransa ve Almanya'nın ulusal çıkarlarının yanı sıra Birlik seviyesinde ortak hareket edip etmediklerine dikkat edilmesi ise bu yöntemin başarısını doğrulamaktadır.

4. FRANSA'NIN BÖLGESEL VE KÜRESEL GÜÇ UNSURLARI

Fransa politik, ekonomik ve askeri gücüyle küresel seviyede çok önemli bir aktördür. Özellikle sahip olduğu nükleer gücü ve denizasını topraklarıyla dikkat çekmektedir. AB'nin başat bir aktörü olan Fransa bununla beraber Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) ve Birleşmiş Milletlerde (BM) önemli bir konumdadır. AB'nin bölgesel politikalarında belirleyici bir güce sahip olmasının yanında Afrika ve Orta Doğu coğrafyasında da etkilidir. Arap ülkeleriyle de iyi ilişkiler geliştiren aktör bu bağlamda karşılıklı bir şekilde politik, ekonomik ve askeri faaliyetlerini sürdürmektedir.

Fransa'nın uyguladığı küresel politikalarında ülkenin tarihsel sürecinde iz bırakan devlet adamlarından birisi olan Charles de Gaulle'nin büyük etkisi vardır. Gaulle'nin bakış açısından Fransa'nın küresel bir güç olmasıyla onun büyüklüğü doğrudan ilişkilidir. Nitekim Fransa için dört büyük stratejik temel belirlenmiştir. Bunlar; caydırıcı bir askeri güç olmak (nükleer silah kapasitesiyle), bölgesinde etkili bir aktör olmak (AB'ne yön veren başat ülke), tarihsel süreçte etkisi hiç azalmayan ve Fransa için vazgeçilemez bir aktör olan Almanya ile daimî bir iş birliği ve iyi ilişkilerin devamı ve son olarak Fransa için hiçbir zaman değişmeyen Afrika politikasının sürdürülmesidir (Altıntaş, 2017: 311-338; Chafer, 2005: 7-23). Fransa'nın BMGK daimi üyesi olması onun ulusal çıkarlarını gerçekleştirebilmesi için büyük avantajlar sağlamaktadır. Bu sayede küresel politikalarında çok etkili ve sonuç alıcı stratejiler izleyebilmektedir. Belirtilen bu unsurlar vasıtasıyla Fransa gerek bölgesel gerekse de küresel seviyede stratejiler izleyebilen etkin bir güçtür.

5. FRANSA'NIN BÖLGESEL VE KÜRESEL GÜÇ STRATEJİLERİ

Fransa'nın tarihsel süreçte yaşadığı olayların etkisi onun bölgesel ve küresel güç stratejilerinin anlaşılmasında önemli bir dönüm noktasıdır. Bu doğrultuda ülke tarihi açısından üç önemli olay ön plana çıkmaktadır. İlk olarak 1815 yılındaki Waterloo yenilgisi Fransa'nın tarih sahnesindeki yerini dönemin yükselen İngiltere'sine bırakmasına neden olmuştur. Aynı çağda Fransa'nın engel olamaması nedeniyle tamamlanan Alman Birliği de güç dengelerini

bir kez daha değiştirmiştir. Almanya'nın güçlü bir şekilde ortaya çıkışı Fransa için her alanda atacağı adımlara dair dikkate alması gereken çok önemli bir aktörün varlığına işaret etmiştir. Bir diğer önemli süreç ise Soğuk Savaş ve sonrasındaki dönemdir. İkinci Dünya Savaşında Almanya'nın işgaline uğrayan Fransa'ya ABD tarafından gelen desteğin gecikmesi nedeniyle bu devlete yönelik olumsuz ve şüpheli bir yaklaşım benimsenmiştir. Almanya'nın zayıf kalması gerektiği stratejisiyle beraber ABD'nin de güvenilmez bir müttefik olduğu değerlendirilmiştir. Ancak sonrasındaki süreçte günümüz AB temellerinin henüz belirgin bir şekilde atılmadığı dönemde Almanya'ya karşı ihtiyatlı olmakla beraber daha ılımlı bir politika izlenmiştir. Fransa özellikle nükleer silahlanma yarışında kendine yer edinme stratejisine odaklanarak nükleer güce erişmiştir. Avrupa'nın ekonomik olarak bütünleşme hedefinde ve kıta Avrupası'nda güvenliğin sağlanmasında başat rol oynamıştır. Son olarak Milenyum çağında Fransa değişen küresel koşullara uygun olarak terörle mücadele odağında uluslararası güvenlik çerçevesinde uygulanan politikalara ağırlık vermiştir. Bu dönemde ABD'nin 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra uyguladığı küresel politikalar daha fazla dikkate alınırken 2009 yılında NATO'nun askeri teşkilatına yeniden dönülmüştür. Fransa tarihsel süreçteki önemli kırılma anlarına uygun olarak Almanya ile iyi ilişkiler geliştirmeye önem verirken diğer yandan da ABD ve İngiltere ile ilişkilerini çıkarları çerçevesinde değerlendirmiştir. Tekil aktör olarak Afrika ve Arap dünyasındaki özgün politikalarını ise değişmeden kararlılıkla izlemektedir.

Fransa'nın bölgesel ve küresel stratejilerindeki en belirgin avantajı BMGK üyeliğidir. Bu sayede BM'de daha etkin bir politika izleyebilmektedir. Fransa'nın diğer stratejileri ise müttefiklik ilişkilerine ve özellikle ABD politikalarına yöneliktir. ABD'nin dış politikada uyguladığı sert gücüne karşılık Fransa ulusal çıkarının yanı sıra AB politikaları çerçevesinde de stratejilerini sahaya yansıtabilmektedir. Fransa'nın ulusal güvenlik stratejisi deniz aşırı toprakları dahil olmak üzere devletin korunması ve caydırıcılığın en üst seviyede tutulmasına dayanmaktadır (BBC News, 2024). Bununla beraber gerekli gördüğü durumlarda askeri operasyonlara katılarak bölgesel ve küresel çıkarlarının gerçekleştirilmesine dikkat etmektedir. Fransa açısından bölgesel ve küresel stratejilerinde başarı için birtakım öncelikler vardır. Bunlar vatandaşlarının her şart altında güvenliğinin ve haklarının sağlanması, bölgesel istikrar ve güvenliğin devamı, NATO ile ilişkilerin güçlü tutularak müttefiklik ilişkisinin sürdürülmesi, Afrika ve Arap coğrafyasındaki etki alanının korunması ve Fransa'nın çıkarlarına uygun olduğu sürece mevcut uluslararası siyasetin korunmasına destek verilmesidir (Altıntaş, 2017: 311-338).

Fransa sahip olduğu elverişli politik araçlarla küresel düzeyde yaklaşımı dikkate alınan bir güçtür. Bu nedenle AB'nin başat ve karar verici unsuru olması ile BMGK üyeliği sayesinde ulusal çıkarlarının daha etkili izlenebilmesine dair büyük bir hareket alanı açılmaktadır. Bu hareket alanı aktörün AB-ABD ilişkilerini yönlendirebilmesine önemli bir katkı sağlamaktadır. Fransa'nın çok yönlü politika belirleyebilme ve bunları etkili bir şekilde gerek tekil aktör olarak gerekse de AB'nin yaklaşımı şeklinde uygulayabilme kapasitesi vardır. Fransa'nın küresel stratejileri nüfuz alanlarındaki hakimiyetini sürdürme, gerekli gördüğü durumlarda askeri operasyon düzenleme ya da destek olma, nükleer güç olmaya devam etme, uluslararası kurumlardaki etkili konumunu sürdürme, ABD ile kontrollü bir stratejik yaklaşım, icra edilen politikaların mümkün olduğunca çok yönlü olmasını sağlama ve dış politikada daima dikkate alınan bir aktör olarak dinamik eylem gücüne dayanmaktadır (Bozo, 2016).

Fransa uluslararası alanı etkileme kapasitesine sahip çok yönlü stratejiler izleyebilen bir aktördür. Fransa'nın icra ettiği politikaların odağında özellikle Afrika ve Orta Doğu yer alırken bununla beraber Orta Asya ve Doğu Asya'da da etkin stratejiler uygulamaktadır. Ülkenin Afrika stratejisi politik nüfuzunu sürdürmeye ve daha da önemlisi ekonomik çıkarlarını korumaya dayanmaktadır (Fırat, 2009: 115-163). Orta Doğu'da ise aktörün tarihsel geçmişinden kaynaklanan politik, ekonomik ve kültürel yaklaşımları izlediği görülmektedir. Fransa, Afrika politikasında askeri güç unsurunu da kullanırken diğer bir nüfuz alanı olan Orta Doğu politikasını ise daha diplomatik bir şekilde icra etmektedir. Afrika'da icra edilen askeri operasyonlara tekil aktör düzeyinde ya da gerekli durumlarda BM ve NATO'nun bir unsuru olarak iştirak edilmektedir. Askeri operasyonlar ulusal çıkarlar gereği diplomatik ilişkilerin devamı olarak değerlendirilmektedir. Fransa açısından eski sömürgeleri üzerindeki nüfuzunu sürdürebilmesi uluslararası stratejisi için vazgeçilemez bir politikadır.

Nükleer silahlara sahip olmak Fransa'nın küresel stratejileri bağlamında mutlak bir unsurdur. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından ABD ve Sovyetler Birliği arasındaki silahlanma yarışında nükleer silahlar fark yaratıcı bir etkiye sahip olmuştur. Sovyetlerin yayılmacı politikası ve ABD'nin tahakküm altına almaya dayalı güvenilmez hareket tarzı Fransa'nın nükleer silahlar konusunda önemli bir aktör olmasına neden olmuştur. Nükleer silahların varlığı

Fransa'ya 1960'lardan başlayarak büyük bir prestij sağlamıştır. Nitekim Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşmasını bile ancak Soğuk Savaşın bitişinden sonra 1992 yılında imzalamıştır (Altıntaş, 2017: 311-338). Fransa'nın sahip olduğu nükleer silah gücü hem kendi ulusal çıkarları doğrultusunda hem de AB'nin sahip olduğu nükleer güç bağlamında emsalsizdir. Fransa haricinde AB üye devletlerinde nükleer silah yoktur.

Fransa'nın dış politika stratejilerinde BMGK üyeliği en önemli avantajıdır. Küresel stratejileri için çok önemli bir aşama olan bu üyelik Fransa'nın dünya çapında alınan en önemli kararlardaki bağlayıcı söz hakkının olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla BM tarafından yapılacak askeri operasyonlar için kararları doğrudan etkili bir aktör olarak politik, ekonomik ve askeri ilişkileri daha öncelikli olmaktadır. Özellikle ABD karşısında imkân ve olanaklar ölçüsünde denge oluşturmaya çalışan Fransa'nın bu avantajı çok önemli bir çıkar unsurudur. Nitekim AB içinde BMGK daimî üyesi tek devlet olması da onun bölgesel ve küresel stratejilerini daha dikkate alınır ve etkili kılmaktadır. Bununla beraber Fransa'nın ulusal çıkarları için AB üyesi olmasının önemi göz ardı edilemez. Fransa, AB'nin Almanya ile beraber başat aktörü olarak itici gücüdür. Dolayısıyla ulusal gücünün değeri AB üyeliğiyle birlikte değerlendirildiğinde katlanarak artmaktadır. Diğer bir ifadeyle AB'nin sağlamış olduğu ekonomik ve politik güç avantajı Fransa'nın dış politika stratejilerinde eylemlerini daha görünür kılmaktadır. Ülkenin geleceğine dair icra edeceği bütün stratejik hamlelerinde AB'nin çok büyük etkisi vardır. Fransa için bölgesel ve küresel stratejilerinde önemli bir uluslararası kurum da NATO'dur. NATO üyeliği Fransa için küresel seviyede yapılacak askeri operasyonlarda öncelikli söz hakkı vermektedir. AB üyeliği ve BMGK ile beraber değerlendirildiğinde NATO üyeliği Fransız dış politikasının tamamlayıcı unsurudur. Aktör uluslararası örgütlerdeki konumunu iyi değerlendirerek güç kapasitesini ve eyleme geçiş seçeneklerini etkili bir şekilde kullanmaktadır.

Fransa'nın ABD ile olan ilişkileri onun bölgesel ve küresel stratejileriyle doğrudan bağlantılıdır. Bunun temelinde yatan gerekçe ise Fransa'nın gerek bölgesel gerekse de küresel strateji sahasında çoğunlukla ABD'nin de var olmasıdır. Dolayısıyla ABD gibi küresel bir hegemon devlet her zaman dikkate alınmaktadır (Örmeci & Bezmez, 2019). Ancak Fransa'nın ABD ile ilişkileri doğrusal bir süreç izlememektedir. ABD ile ulusal çıkarları ölçüsünde tekil aktör olarak ve/veya AB'nin temsilcisi sıfatıyla politik, ekonomik ve askeri ilişkiler yürütmektedir. ABD ile müttefiklik ilişkisi çıkarlar nispetinde değişkenlik göstermektedir. Fransa müttefikinin uluslararası politikalarına çıkarları ölçüsünde destek vermektedir. Ancak ABD'nin AB üzerinde kurmaya çalıştığı tahakkümden rahatsız olan Fransa buna yönelik çekincelerini ve karşı duruşlarını ise açıkça göstermektedir. Bu bağlamda ABD'nin karşısında tek başına durmak yerine diğer aktörleri de dahil ederek sorumluluk ve risk yayma politikasını izlemektedir. İzlediği bu stratejik yaklaşım zaman zaman ABD ile olan ilişkilerine olumsuz bir şekilde yansımaktadır. Fransa'nın ABD ile ilişkileri AB içindeki konumu ile beraber Rusya, Çin ve Türkiye gibi önemli devletlerle karşılıklı ilişkilerini de etkilemektedir.

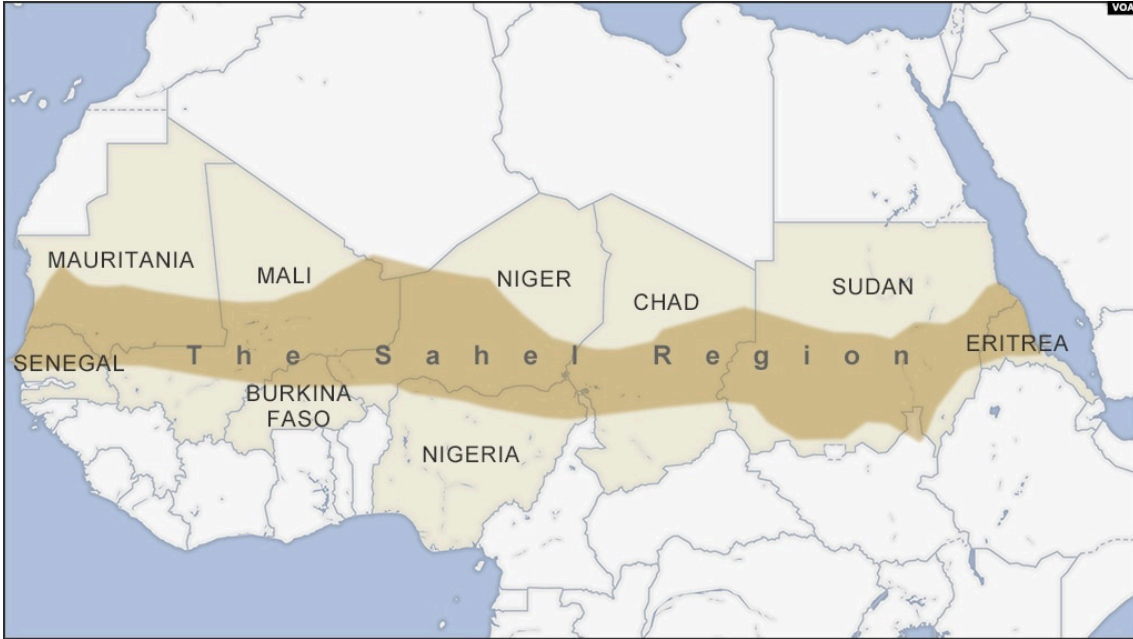
6. FRANSA'NIN 2010 YILINDAN İTİBAREN BÖLGESEL VE KÜRESEL STRATEJİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Fransa'nın bölgesel ve küresel stratejilerinin değerlendirilmesi yakın zamanda uluslararası ilişkiler açısından dikkat çeken olaylarla doğrudan bağlantılıdır. Fransa'nın eski sömürgelerinin odağında devam eden Afrika politikası, AB hudutlarında halen sıcaklığını koruyan Rusya-Ukrayna Savaşı, gerilimin hiçbir zaman azalmadığı ve şiddetin sürekli yaşandığı Orta Doğu politikası, yükselen güç Çin'e karşı izlenen stratejiler ve son olarak da ABD ile ilişkilere dayalı stratejik yaklaşımlar ülke gündeminin neredeyse değişmez konularıdır. Fransa'nın bölgesel ve küresel stratejilerinin tamamının tarihsel bir süreci vardır. Dolayısıyla izlenen stratejik yaklaşımlar köklü bir tarihsel geçişe sahiptir.

Fransa'nın gerek bölgesel gerekse de küresel stratejilerinin en temel bileşeni eski sömürgeleridir. 2010 yılından itibaren Fransa'nın etki alanındaki devletlerde darbeler gerçekleşmektedir (Euronews, 2023). Mali'de 2012 yılında başlayan isyan hareketleri Fransa'nın 2013 yılındaki Serval Operasyonu ile son bulmuştur (Boeke & Schuurman, 2015: 801-825). Ancak yönetimde istikrarın sağlanamaması üzerine 2020 ve 2021 yılında yeniden askeri darbeler gerçekleştirilmiştir. Çad'da Devlet Başkanı İdris Debi'nin 2021 yılında isyancılar tarafından öldürülmesinden sonra ordu yönetime el koymuştur. Ölen başkanın yerine oğlu Muhammed İdris Debi geçirilmiştir. Gine'de 2021 yılında askeri darbe yapılmıştır. Yönetimi ele geçiren askeri cunta 2023 yılı başından itibaren geçiş sürecini başlatmak istese de muhalefet tarafından bu öneri reddedilmiştir. Burkina Faso'da 2022 yılının başında ve sonuna doğru iki defa askeri darbe gerçekleştirilmiştir. Nijer yönetimine karşı 2023 yılı temmuz ayında askeri darbe yapılmıştır. Gine Bissau'da da 2022 yılında darbe girişiminde bulunulmuştur.

Afrika'da hakimiyetindeki devletlere bağımsızlıkları verilirken resmi dilin Fransızca olması ve eğitim üzerindeki tahakkümü Fransa'ya büyük avantajlar sağlamıştır. 1950'lerin sonundan itibaren ayrıcalıklı bir aktör olarak Fransa'nın Afrika kıtasındaki politik, ekonomik ve kültürel nüfuzunun sürdüğü görülmüştür. Bununla beraber bölgede ortak para birimi zorunlu kılınarak bu kırılgan devletlerin ekonomik olarak da tahakkümü sağlanmıştır. Eski sömürgelerinin *Afrika Finansal Topluluğu frangı* (CFA) kullanması teşvik edilmiş ve bu sayede ticari ilişkilerde standartlaşma hedeflenmiştir. CFA Avrupa para birimi Avro ile sabitlenmiştir. İhracatları kısıtlı olan eski sömürgelerin ithalatlarının büyük kısmı ise Fransa ile gerçekleşmiştir. Fransa tarafından alacaklarına karşılık bu ülkelerin gelirlerinin büyük kısmı kendi bünyesinde tutulmuştur. Ancak zamanla Fransa'nın bölgedeki ekonomik etkisinde azalma görülmüştür. Eski sömürgelerde Fransız şirketlerinin de yoğun bir gücü vardır (Kökçam, 2023). Dolayısıyla Fransa'nın politik gücünün yanında istenildiğinde ekonomik gücü de hissedilir olmuştur. Afrika'da Frankofon ülkelerde yaşayan gençler ve nitelikli iş gücünün Fransa'ya gelmesi teşvik edilmiştir. Geniş bir kitlenin Fransızca konuşması teşvik edilerek bölge politikaları yumuşak güçle de desteklenmiştir. Bu durum ülkenin hedef kitle üzerindeki prestiji bağlamında motivasyon sağlayarak özendirici ve ikna edici olmuştur. Fransa'nın Afrika'yla ilişkileri özellikle yeni milenyumla beraber etkisini kaybetmeye başlamıştır. Buna yönelik çok önemli dönüm noktaları görülmüştür.

Fransa ve eski sömürgeleri arasındaki ilişkiler kontrol altında tutmaya çalıştığı Sahel bölgesi odağında gerçekleşmektedir (Harita 1). Sahel bölgesiyle kıtanın doğu ucundan batı ucuna kadar etkili bir nüfuz alanı sağlamayı hedefleyen Fransa'nın bu stratejisi günümüzde tehlike altındadır. Bölgenin üstü ve altı arasında yer alan aktörlerin birbirleriyle etkileşimi kesilerek daha etkin bir tahakkümün kurulması planlanmıştır.

Harita 1. Fransa'nın Stratejik Etki Sahası Sahel Bölgesi

Kaynak:(Schlein, 2022)

Bunun yanında para birimi olarak CFA'yı kullanan eski sömürgelerin döviz rezervlerinin önemli bir kısmı yapılan ihracata karşılık Fransa'da tutulmaktadır (Medet, 2022). Bu durum zaten çok fakir ve kırılgan olan Afrika devletlerinin kalkınmaya yönelik ekonomik hamlelerini engellemektedir. Batı ve Orta Afrika devletleri bu ekonomik tutum karşısında tepkilerini açıkça göstermektedir. Ayrıca Fransa'ya gelmesi teşvik edilen Sahel bölgesinde yaşayan kişilere daha fazla olumlu bakılmamakta ve bu politikardan çıkarılan yasalarla vazgeçilmektedir. Genel olarak günümüz dünyasında daha fazla bilinçlenen eski sömürge devletlerinden Fransa'nın tahakkümüne açıkça tepki gösterenlere karşı sertlik yanlısı politikalar izlenmektedir (TRT Haber, 2024). Askeri operasyonlar yoluyla mücadele edilen kesimler genellikle terörist olarak değerlendirilmektedir (Yoroms, 2021: 265-279). Eski sömürge devletlerinde biriken ekonomik varlığın Fransa'ya transfer edilmesiyle oluşan sömürü düzenine karşı hareket eden kişiler eğer ülke yönetimindeyseler bu durum karşısında Fransa yanlısı muhalefet partileri desteklenmektedir. Bu

sayede eski sömürgelerde Fransa yanlısı iktidarların yönetime geçmesi ve devam etmesi stratejisi izlenmektedir (Salih, 2023). Ayrıca darbe girişimlerinde Fransız şirketleri faaliyetlerini durdurarak hedef ülkenin ekonomisini zora sokmaktadırlar. Bu durum geniş çaplı işsizlik sorununa da yol açmaktadır. Bunun yanı sıra Fransa'da yaşayan Afrika kökenlilere karşı ırkçı ve şiddet içeren müdahaleler de Fransa'nın prestijini olumsuz yönde etkilemektedir. Özellikle sosyal medyanın çok geliştiği günümüz dünyasında Fransa'da yaşanan tüm bu olumsuzluklar anında dünya kamuoyuna yansımaktadır.

Fransa'nın Rusya ile ilişkileri tarihsel süreçte büyük değişimler göstermiştir. Ancak yakın süreçte yıkılan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ni (SSCB) yeniden ayağa kaldırmaya çalışan Rusya karşısında Fransa'nın tepkisi mümkün mertebede onu engellemeye dayanmıştır. 2004 yılında eskiden Sovyetler Birliği'nin hakimiyetinde olan Orta ve Doğu Avrupa devletlerinin AB'ne dahil edilmeleri Rusya tarafından olumlu karşılanmamıştır. Ayrıca bu devletler NATO üyesidir. Dolayısıyla kendi etki alanında büyük bir meydan okumaya maruz kaldığı düşüncesi Rusya'yı daha aktif bir strateji izlemeye yönlendirmiştir. Orta ve Doğu Avrupa devletleri üzerindeki etkisi yok denecek kadar azalan Rusya açısından bölgedeki en son stratejik tutunma noktası Ukrayna'dır. Kırım'ı 2014 yılında ilhak eden Rusya'nın stratejik hamleleri sonrasında Ukrayna'ya odaklanmıştır. Ukrayna ile yaşanan anlaşmazlıklar neticesinde 2022 yılında sıcak çatışmalar yeniden başlamıştır. Günümüzde bu çatışmalar düşük yoğunluklu bir savaş niteliğinde devam etmektedir. Bu savaşın etkisiyle Finlandiya ve İsveç de NATO üyesi olmuştur. Fransa açısından bu gelişmeler dikkatle izlenmektedir. Bugünün Rusya'sı Soğuk Savaşın bitişindeki görüntüsünden daha güçlü ve tehditkardır. Fransa'nın Rusya'ya yönelik stratejik yaklaşımı iki yönlü şekilde uygulanmaktadır. Öncelikle Ukrayna'nın Rusya güdümünde kalması bölgesel ve küresel stratejiler çerçevesinde riskli görülmektedir. Ukrayna halkının ve devlet yönetiminin AB üyesi olmak istedikleri bilinmektedir. Halkın bu bakış açısında bilhassa Orta ve Doğu Avrupa devletlerinin günümüzde AB üyesi olarak artan refah seviyeleriyle beraber olumlu yönde değişen yaşam kalitelerine dikkat ettikleri değerlendirilmektedir. Ukrayna'nın AB üyesi yapılacağına dair beklenti ikili ilişkilerin esasını teşkil etmektedir. Bunun yanında Fransa iki ülke arasında yaşanan savaşı AB sınırındaki büyük bir istikrarsızlık olarak görmekte ve bu durumun Birliğe yansımaları önlemek için Ukrayna'yı adeta tampon bölge olarak kullanmaktadır. Bu nedenle Ukrayna'nın askerî açıdan açıkça desteklenmesi gerektiğini dile getirmektedir (Abboud & Foy, 2024). Bu yönüyle incelendiğinde NATO kartını da gerekirse etkin bir şekilde kullanma isteğini göstermektedir. Rusya'nın olası Ukrayna galibiyeti hakimiyet alanını genişleteceği gibi sonrasında AB ve NATO'ya dair daha yakın bir tehdit olacağı açıktır. Bu nedenle Fransa yaşanan savaşı gerek bölgesel gerekse de küresel bağlamda çözüme kavuşturulması gereken öncelikli bir sorun olarak değerlendirmektedir.

Fransa'nın yakın zamanda icra ettiği Orta Doğu politikasının odağında İsrail vardır. İsrail'in Hamas ile savaşında açık desteği görülen Fransa açısından bu devlet önemli bir aktördür. Nitekim İsrail'e yönelik stratejik yaklaşımların çok yönlü sonuçları vardır. Arap devletleri, İran, ABD, İngiltere ve Rusya ile izlenen politikalarda İsrail stratejisinin önemli etkisi vardır. İsrail her ne yaparsa yapsın neredeyse mutlak bir şekilde Fransa tarafından desteklenmektedir. Fransa'nın bu desteği AB'nin yaklaşımı ile de uyumludur. Orta Doğu da şekillenen politikalarda Fransa'nın önemli bir etkisi vardır. Bölgede etkili bir diğer aktör olan İran'ın İsrail ile gerilimli ilişkilerindeki yaklaşımları Fransa'da olumlu bir karşılık bulmamaktadır. İran ile uranyum zenginleştirilmesi konusunda da engelleyici bir yaklaşım benimseyen aktör bu devlete karşı ihtiyatlı stratejiler izlemektedir. Fransa'nın Orta Doğu politikasının odağında yer alan ve halen tam olarak istikrar kazanamamış Suriye'nin de önemli bir yeri vardır. Başlangıçta Beşar Esad yönetiminin devrilmesi için çaba sarf eden Fransa bu ülke rejiminin direnci karşısında birtakım stratejik değişiklikler yapmıştır. Suriye'nin istikrarı ve güvenliği için Beşar Esad yönetiminin değişmesinin başlıca koşul olmayabileceği değerlendirilmiştir. Ancak yıkılan rejimin sonrasında Suriye'de yaşanan gelişmeler ulusal çıkarlar çerçevesinde yakından takip edilmektedir. Fransa'nın Türkiye ile olan ilişkileri genellikle olumlu bir seyir izlenmektedir. Suriye'de Türkiye'ye karşı bir politika izleyen Fransa kendini bir nevi bu ülkenin hamisi olarak görmektedir. Bunun yanında Yunanistan'ın Türkiye ile ilgili sorunlarına dahil olarak Ege Adaları ve Kıbrıs gibi konuları AB'nin sorunu olarak görme eğilimindedir. Yunanistan hudutlarını AB'nin sınırları gibi görerek Yunanistan ve Türkiye ilişkilerini AB – Türkiye ilişkilerine dönüştürerek Türkiye'ye karşı AB'nin kurumsal gücünü kullanmaya çalışmaktadır. Önemli bir sorun olarak Yunanistan'a geçmeye çalışan düzensiz göçmenlere yönelik katı bir tavır alan Fransa'nın Türkiye'ye dair bölgesel ve küresel yaklaşımları genellikle sert ve engelleyicidir. Arap Baharı olayları sırasında çıkarları gereği etkili bir şekilde aktif rol oynamıştır (Beauregard, Brice Bado & Paquin, 2019: 40-61). Netice'de Tunus'ta kısmi bir başarı sağlanırken Mısır ve Libya'da benzer başarılar görülemedi.

Çıkarları doğrultusunda Arap Baharına etkin bir şekilde katılan Fransa'nın bu girişimden beklediği politik ve ekonomik yararı sağlayamadığı değerlendirilmiştir.

Fransa'nın Çin ile ilişkileri yakın zamanda daha fazla ağırlık kazanmıştır. Özellikle Çin'in ekonomik olarak büyük gelişim göstermesi sonucunda Afrika açılımı yapması Fransa'yı doğrudan etkilemiştir. Afrika'da ekonomik gücüyle aktif ve kalıcı bir aktör olma stratejisini izleyen Çin açısından ABD ile birlikte Fransa başlıca rakiptir. Fransa'nın Afrika kıtasındaki kazanımları doğal olarak onu Çin ile karşı karşıya getirmektedir. Eski sömürgelerini Çin'e kaptırmak istemeyen Fransa bu bağlamda özellikle ABD ile yakın ilişkiler geliştirmektedir. Bununla beraber AB'ndeki etkili konumunu da Afrika'daki çıkarlarını korumak için Çin'e karşı kullanmaktadır. Çin'in çok güçlü gelişimi karşısında Fransa'nın izleyeceği stratejiler de daha fazla önem kazanmıştır. Günümüzde Afrika'da güç kaybeden Fransa'nın stratejik hamlelerinin etkisi zayıf görünmektedir. Bununla beraber Çin'in ekonomik gelişimi de pek çok aktör gibi Fransa'yı endişelendirmektedir (Beattie, 2024). Fransa müttefiki ABD ve AB içindeki üye devletlerle birlikte Çin'e karşı engelleyici bir strateji benimsemiştir. Ancak Fransa'nın gerek Afrika da gerekse de AB çerçevesinde ekonomi odağında Çin'e yönelik stratejilerinin henüz etkili bir sonuç vermediği görülmektedir.

Çin'in küresel politikalarındaki motivasyonu "Büyük Uyum" ve "Farklılıkların Uyumunu" kavramları çerçevesinde gerçekleştirilmektedir (Callahan, 2004: 592-594). Büyük uyumla dünya düzenindeki aktörler arasındaki genel uyum kastedilirken farklılıkların uyumuyulaysa Çin'in etkileyebildiği aktörlerin farklılıklarına saygı duyduğu ve esnek bir stratejiyi benimsediği ifade edilmektedir. Çin, dünya düzeniyle uyumlu olduğunu ve devletler seviyesinde ise farklılıkların sorun teşkil etmediğini göstermektedir. Demokrasi ve refah ihracı politikasını izleyen Batılı aktörlerin aksine daha kapsayıcı bir yaklaşımı benimsemesi Çin'in etkileşimde bulunduğu aktörler tarafından daha fazla kabullenilmesini sağlamıştır. Özellikle Fransa'nın Afrika'da izlediği politikalara karşı denge unsuru olarak kullanılan bu metaforlar Çin'in bölgedeki hakimiyetini artırmıştır.

Çin açısından Afrika'nın ekonomik güçsüzlüğü ve yönetsel zafiyetleri etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Çin'in yatırımları Afrikalı aktörler için kaçınılmaz beklentilerin karşılanmasını ifade etmektedir (Cuvelier, 2023: 191-194; Jaspars, Majid & Adan, 2023: 349; Polus & Li, 2023: 539). Bu sayede bölge aktörlerine ekonomik olarak birtakım imkân ve olanaklar sağlanırken Çin ise küresel etki alanını genişletmektedir (Sampson & Wang, 2023: 626-627; Stephen, 2021: 826-827). Bununla beraber Afrika'daki projelerde çalışan Çinli işçilerin yerel halkla uyumsuzluğu Fransa'ya kendi lehine değerlendirebileceği bir politik eylem sahasını açmaktadır (Wyrod & Chang, 2023: 585-602). Ancak Fransa'nın Afrika'daki algısı eskisi kadar olumlu değildir.

Fransa tarafından 2014 yılında kuruluşu teşvik edilen ve 2017 yılında Ortak Görev Gücü olarak Sahel'de çatışma yönetimi için faaliyette bulunan G5 Sahel Grubu (Burkina Faso, Çad, Mali, Moritanya ve Nijer) da bölgedeki darbe girişimlerini önleyememiştir. Fransa'nın desteklediği bu yapı Afrika'daki Sahel kuşağındaki istikrarsızlığa yönelik bir güvenlik çözümü olamamıştır (Welz, 2022: 235-253). Bununla beraber Fransa'nın etki alanındaki Sahel bölgesinde Mali, Nijer ve Burkina Faso Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğundan (ECOWAS) çıkmaya karar vermiştir. Bu aktörler ECOWAS'tan çıkış gerekçesi olarak Fransa'nın topluluk üzerindeki etkisini göstermişlerdir (Stratfor, 2024g). Dolayısıyla Fransa'nın Afrika'daki politik gücü bölgedeki aktörler tarafından olumlu karşılanmamaktadır. Aktörün Afrika'daki çıkarları bölgede bırakacağı olumlu izlenimlerle doğrudan ilişkili olacaktır.

Fransa'nın ABD ile ilişkileri tamamen faydacı bir esasa ve sürece dayanmaktadır. ABD'nin özellikle Avrupa kıtasındaki varlığından rahatsız olan Fransa bu ülkenin kıtadaki stratejilerini olumsuz karşılamaktadır. Almanya ile beraber Avrupa'daki bütün izlenecek politikalarda tek hâkim olma düşüncesi vardır. Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron bu nedenle Avrupa'nın kendi ordusu olması gerektiğini savunmuş ve bunu dile getirmiştir (Emir, 2019). ABD'ye tahakküm olmuş bir görünüm verilmek istenmemektedir. Ancak ulusal çıkarlar doğrultusunda ABD ile birçok alanda ortak hareket edildiği de görülmektedir. ABD'nin icra ettiği Kuzey Afrika ve Orta Doğu Projesini destekleyen aktörlerden birisi de Fransa'dır. Bu bağlamda Fransa Arap Baharı olaylarına müdahale eden başlıca aktörlerdendir. Bilhassa Libya operasyonunda çok aktif bir strateji izlemiştir. ABD'nin icra ettiği Orta Doğu, Rusya ve Çin politikalarına yönelik olarak genellikle bu ülkeyle stratejik iş birliği yapılmaktadır. Fransa çıkarları doğrultusunda ABD'nin icra ettiği askeri operasyonlara katılırken ekonomik yaptırım kararlarına da uygun hareket etmektedir. İkili ilişkiler her zaman doğrusal bir süreçte gelişme de genellikle müttefiklik beklentilerini karşılamaktadır. Bunun yanı sıra NATO'daki ilişkilerde geçmişle kıyaslanmayacak kadar olumlu bir

seyir izlemektedir. Fransa'nın 1966 yılında ayrıldığı NATO'nun askeri kanadına (Mattiacci, 2023) 2009 yılında yeniden dönüşü olumlu bir gelişme olmuştur. NATO'da alınan kararlarda uyum görülmektedir. Finlandiya ve İsveç'in NATO'ya girişinde her iki aktörün de büyük katkıları vardır. BMGK da çıkarlar çerçevesinde hareket edilirken buna dair genellikle ortak stratejiler benimsenmektedir.

7. ALMANYA'NIN BÖLGESEL VE KÜRESEL GÜÇ UNSURLARI

Almanya özellikle küresel seviyede ekonomisiyle ön plana çıkan önemli bir güçtür. Stratejik olarak politik ve askeri güç unsurları ekonomik gücünün gölgesinde kalmıştır. Fransa ile beraber AB'nin başat aktörüdür. Ayrıca NATO'nun önemli bir üyesidir. Almanya, AB'nin bölgesel politikalarında çok etkin bir konumdadır. Küresel seviyede ise ekonomi ağırlıklı olarak daha sınırlı bir gücü vardır. Bilhassa Alman vakıflarının dünya çapında uygulanan ülke stratejilerinde önemli etkileri görülmektedir (Emir, 2019). Bölgesel ve küresel stratejilerde ABD ile yakın ilişkiler içinde kalınmaktadır. AB'nin kurumsal karar ve eylemlerinde Fransa ile uyumlu bir yaklaşım izlenmesine dikkat edilmektedir. BMGK daimî üyesi olmaması ve bunun yanında askeri envanterinde nükleer silahların bulunmaması ise Almanya'nın potansiyel stratejik gücünü kısıtlamaktadır.

Almanya'nın uyguladığı küresel politikalarda tarihsel sürecin çok büyük etkisi vardır. 1871 yılında sağlanan Alman Birliği bölgesel ve küresel stratejiler bağlamında dönüm noktasıdır. Nitekim sonrasındaki dünya savaşlarında sadece tekil bir aktör olmanın ötesinde politikalar izleyebilen Almanya küresel seviyede de daima dikkat çekmiştir. Ülkenin tarihsel süreçte yaşadığı kırılmalar Almanya'nın stratejilerini anlamayı kolaylaştırmaktadır. Her durumda kural koyucu bir aktör olmak isteyen Almanya politikalarını gerçekçi bir bakış açısıyla yerine getirmeyi hedeflemektedir. Dolayısıyla bu açıdan değerlendirildiğinde günümüzde Almanya'nın bölgesel ve küresel stratejilerinde Fransa ağırlıklı olmak üzere AB, ABD, Rusya ve Çin ile ilişkileri önem kazanmıştır.

8. ALMANYA'NIN BÖLGESEL VE KÜRESEL GÜÇ STRATEJİLERİ

Almanya'nın icra ettiği politikalarında ülke tarihindeki önemli dönüm noktalarının etkisi görülmektedir. Bu bağlamda 1871 yılında Alman Birliği'nin sağlanması, Birinci ve İkinci Dünya Savaşları, Soğuk Savaş Dönemi ve Milenyum çağında izlenen stratejiler odağında hedeflenen politikalar gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. 1871 yılında Alman Birliği'nin sağlanmasının ardından ülke nüfuz alanını genişletme politikasını izlemiştir. Bu konuda kolonileşme dönemini kaçırarak Almanya doğal olarak diğer büyük güçlerle karşı karşıya kalmıştır. Birinci Dünya Savaşında yenilen ülke ağır barış koşulları nedeniyle bir süre içe dönük politikalarla sınırlanmıştır. Ancak 1929 yılındaki ekonomik buhran ve yönetsel değişiklikler Almanya'yı yeniden bölgesel ve küresel strateji sahasına taşımıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan yenilgiyle ayrılan ülkeyi zor bir zaman süreci beklemiştir. Batı ve Doğu Almanya olarak ikiye bölünen aktörün uluslararası ilişkilerdeki etkisi bundan sonra çok sınırlı olmuştur. Soğuk Savaş döneminde Batı hakimiyetinin yanında yer alan Federal Almanya (Batı) ile Sovyetler Birliği'nin etkisinde olan Demokratik Almanya'nın (Doğu) iki büyük güç arasında kaldığı görülmüştür. Sovyetler Birliği'nin dağılması Soğuk Savaş sonlandırmış ve bu sayede iki Almanya yeniden birleşmiştir (Emir, 2021b: 267-306). Birleşmenin ardından zayıf kalan eski Doğu Almanya'nın kalkınmasına odaklanılmıştır (Emir, 2019). Bu esnada AB'nin kurumsal yapısına da önemli katkılar sağlanmıştır. Birliğin kurumsal karar ve eylemlerinde Fransa ile birlikte başat rol oynayan Almanya halen bu örgütün en önemli parçası olarak görülmektedir. Milenyum çağında 11 Eylül 2001 saldırıları ve buna yönelik tepkiler, Avro krizi, Brexit, Orta Doğu'da yaşanan gerilimler ve Rusya-Ukrayna Savaşı Alman stratejilerinin odağında yer almıştır. Almanya bölgesel ve küresel stratejilerini ulusal çıkarları doğrultusunda en etkin politik yaklaşımlarla gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

Almanya'nın bölgesel ve küresel stratejilerindeki en belirgin avantajı ekonomisi ve sonrasında kısmi olarak askeri gücüdür. Ülkenin bu iki güç unsuru hem AB içinde hem de küresel eylemlerinde çok büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla Almanya'nın sahip olduğu ekonomik gücü dünya çapındaki en büyük prestij kaynağıdır. AB'nin kurumsal yapısına yön verirken de özellikle ekonomik gücü ön plana çıkmaktadır (Emir, 2021a: 169-202). 2009 yılındaki Avro krizi Yunanistan, İspanya ve Portekiz gibi önemli üye devletleri olumsuz etkilerken Almanya'nın soruna dair hareket tarzı beklenmiştir. AB'nin ekonomik sorunlarıyla ilgili Almanya'nın üstün bir çözüm belirleme gücü vardır. Bunun yanı sıra güvenlik konularında da Fransa ile beraber sözü geçen başat aktördür.

Almanya'nın dış politika stratejilerinin kararlaştırılması ve uygulanması belirli ilkeler çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Öncelikle Almanya müdahil olduğu bölgesel ve küresel olaylarda mutlaka sözü geçen bir konumda olmayı hedeflemektedir. Olay ve zaman örgüsüne özgü değişken stratejiler takip edilmektedir. Ancak ülkenin tarihsel süreçte yaşadığı olumsuz olaylardan dolayı uluslararası sorunların çözümünde günümüzde doğrudan belirleyici bir etkisi görülmemektedir. Bu bağlamda sorunların çözümü için öncelikle barışçıl yolların ve müzakerelerin uygulanmasını benimsemektedir. AB içinde değerlere ve kimliksel aidiyete önem verilirken bu unsurlar başta Komşuluk Politikası gereği hudutlarda yer alan aktörler olmak üzere uluslararası alanda da uygulanmaktadır. Stratejilerin belirlenmesi ve bu kararların gerçekleştirilmesi geniş çaplı kurumsal görüşmeler çerçevesinde yapılmaktadır. Bu sayede konuya dair sorumluluk dağıtılırken diğer yandan ise en etkili stratejik yaklaşım seçilmektedir. Almanya'nın politik duruşuna dair bu stratejinin 2011 yılında Libya'ya düzenlenen askeri harekatta uygulandığı görülmüştür.

Almanya yakın zamanda BMGK geçici üyesiyken Libya operasyonu hakkında yapılan oylamada çekimser kalmıştır. İcra edilen bu askeri operasyon Almanya'nın müttefikleri ABD, İngiltere ve Fransa'nın da dahil olduğu birçok aktör tarafından desteklenmiştir. Ancak Almanya güçlü ilişkilerine rağmen müttefiklerinin askerî harekâtına destek vermemiştir (Brozus & von Farkas, 2012; Jones, 2011: 51-60). Buna rağmen operasyonun karşısında da yer almamıştır. Kendi ulusal çıkarları doğrultusunda bu kararın bir parçası olmama politikasını benimsemiştir (Emir, 2023a: 221-228). Bu örnek olay Almanya'nın gerektiğinde münferit hareket tarzını uygulayabildiğini göstermektedir. Almanya, Libya operasyonu yaklaşımıyla bölgesel ve küresel stratejilerinde barışçıl yaklaşım ve karşılıklı diyaloga önem verdiğini vurgulamıştır. Sert güç unsurlarıyla uluslararası politikaya yön verilmesi yerine yumuşak güç vasıtasıyla yapıcı oluşumlar desteklenmektedir.

Almanya askeri gücüne özel önem vermektedir. Ülke nükleer silahlara sahip olmasa da ordusu dünyanın en güçlü silahlı kuvvetleri arasında yer almaktadır. Alman ordusu ülkenin dış politikasının bir parçası olarak görülmektedir (Emir, 2022: 31-49). Soğuk Savaşın bitişinin ardından 1994 yılında Alman ordusunun yurt dışında barışçıl operasyonlara katılabilmesinin yolu açılmıştır. Bu bağlamda Almanya çok taraflı ve uluslararası örgütlerin dahil olduğu askeri harekâtlara iştirak etmektedir (Bulmer & Paterson, 2010: 1051-1073; Hellmann, 2011: 45-51). Bununla beraber demokratik bir ülke olarak Almanya 2011 yılında zorunlu askerliği kaldırmıştır. Askeri vazifelerin alanında tamamen uzmanlaşmış personel tarafından icra edilmesi prensibi benimsenmiştir.

Almanya askeri harcamalarını Soğuk Savaşın bitişinden itibaren azaltmıştır. Bu dönemde eski Doğu Almanya'nın ekonomik olarak güçlendirilmesi ve AB'nin kurumsal niteliğinin ön plana çıkarılması stratejisi izlenmiştir. Ancak yeni Milenyumla beraber Almanya askeri harcamalarını arttırarak bu gücünün etkinliğini azami seviyeye çıkarmayı hedeflemiştir. NATO'nun etkin bir üyesi olmasının yanında AB Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası çerçevesinde askeri güç unsurları hiçbir zaman geri planda bırakılmamıştır. Günümüzde özellikle Rusya'nın devam eden operasyonları karşısında askeri harcamalar artırılmıştır.

Almanya için çok önemli bir strateji alanı da uluslararası göçtür. Suriye iç savaşının ardından ülkelerini terk eden milyonlarca sığınmacı Avrupa'ya geçmeyi hedeflemiştir. Bunların büyük kısmı Türkiye'de tutulurken bir kısmı da Avrupa'ya geçmeyi başarmıştır. Sığınmacıların öncelikle Türkiye'de tutulması stratejisi izlenirken (Dışişleri Bakanlığı, 2013) Almanya'ya gelenlerin ise nitelikli olmasına dikkat edilmiştir. Almanya'nın ihtiyaç duyduğu işgücü nispetinde bu kişilerden en fazla verim alınmaya çalışılmıştır. Türkiye ile yapılan geri kabul antlaşması sıkı bir şekilde takip edilerek sığınmacıların Avrupa'ya geçişinin önlenmesi politikası izlenmiştir. Yasadışı göçün neden olduğu ekonomik ve güvenlik riskinin dağıtılması için AB seviyesinde kararlar alınarak çözüm üretilmeye çalışılmıştır (Özkan, 2024). Düzensiz göç sorununa dair sorumluluğun büyük oranda Türkiye'ye devredilmesi karşısında Almanya dahil olmak üzere AB'nin kısmi başarısı görülmüştür.

9. ALMANYA'NIN 2010 YILINDAN İTİBAREN BÖLGESEL VE KÜRESEL STRATEJİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Almanya'nın bölgesel ve küresel stratejileri güncel uluslararası ilişkiler olaylarıyla doğrudan bağlantılıdır. Halen devam eden Ukrayna-Rusya Savaşı, yasadışı/düzensiz uluslararası göç, Kuzey Afrika ve Orta Doğu'daki olaylar, Çin ile ilişkiler ve ABD ile karşılıklı izlenen yaklaşımlar Almanya'nın yakın zamandaki bölgesel ve küresel stratejilerinin temelini oluşturmaktadır.

Almanya'nın Rusya ile yakın zaman ilişkileri iki Almanya'nın birleşmesi ve SSCB'nin dağılma süreciyle bağlantılıdır. İki Almanya'nın birleşme antlaşmasının onaylanması karşılıklı ilişkiler açısından olumlu bir gelişme olmuştur. Ardından Almanya eski doğu bloku parçasını güçlendirmeye ve AB'ni kurumsal olarak daha etkin bir hale getirmeye çalışırken SSCB'nin ardılı olan Rusya Federasyonu ise toparlanma süreciyle beraber yeni düzene uygun stratejiler geliştirmeyi hedeflemiştir (Emir, 2023a). Rusya ile AB arasında sürekli görüşmeler gerçekleştirilmiş ve aradaki bağlantı koparılmamıştır. Ancak askerî açıdan NATO üyesi olan Almanya ile Rusya arasındaki ilişkiler uluslararası örgütler çerçevesinde gerçekleşmiştir. Orta ve Doğu Avrupa devletlerinin AB'ne katılması Rusya tarafından olumsuz olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca bunların NATO üyesi olması olumsuz bakış açısını pekiştirmiştir. Rusya'nın jeopolitik olarak sürekli güç kaybetmesi onu stratejik olarak daha hassas bir şekilde hareket etmeye yöneltmiştir. 2014 yılında Rusya'nın Ukrayna toprağı Kırım'ı işgal ve ilhaki bu ülkeye yönelik bakış açısını kuşkuya çevirmiştir. Rusya ve Ukrayna arasında devam eden gerilim 2022 yılında yeniden artmış ve sıcak çatışmaya dönüşmüştür. Günümüzde devam eden savaş Almanya tarafından dikkatle takip edilmektedir. Rusya'nın saldırıları karşısında AB'nde yer alan Finlandiya ve İsveç NATO'ya dahil edilerek bu aktörlere askeri koruma sağlanmıştır. Gücünü daha belirgin bir şekilde kullanan Rusya'ya karşı Ukrayna açıkça desteklenmiştir. Ukrayna'nın gerek kamuoyu gerekse de yönetsel olarak Avrupa'ya yakınlığı iyi değerlendirilmektedir. Ukrayna'nın AB üyesi olabileceği fikri canlı tutulurken devam eden savaşta da özellikle lojistik destek olarak yardımda bulunmaktadır. Askerî açıdan ise NATO'nun kurumsal eylem tarzına uygun hareket edilmektedir. Almanya, Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısının ardından savunma bütçesini 100 milyar avroya yükselterek (Deutsche Welle, 2022) büyük dikkat çekmiştir. Almanya tarafından Rusya'ya yönelik bölgesel ve küresel stratejiler hem AB yönüyle hem de NATO'nun eylemselliği bağlamında izlenmektedir.

Almanya'nın stratejik yaklaşımlarında en önemli konulardan birisi de düzensiz/yasa dışı göç hususudur. Özellikle Suriye iç Savaşıyla beraber hız kazanan Avrupa'ya düzensiz göç akınının en çok etkilediği aktörlerden birisi de Almanya'dır. Almanya bu dönemde birçok düzensiz göçmenin varmak istediği hedef ülkelerden birisi olmuştur (Emir, 2023b: 55-75). Özellikle ekonomik ve demokratik hususların sığınmacılar için ilgi çekici olduğu değerlendirilmektedir. Milyonu aşan sığınmacıyı kabul eden Almanya bunun daha fazlasını önlemeye yönelik stratejiler izlemiştir. Bu bağlamda 2024 yılı Ocak-Nisan ayları arasında Almanya'da sığınma başvurusunda bulunanların 27.530'u Suriye uyrukludur (Statista, 2024a: 10). Bu zaman sürecinde sığınma başvurusunda bulunanların çoğu Suriye kökenlidir. Almanya'da yaşayan Suriyeli toplam sığınmacı sayısı 2023 yılı sonu itibarıyla yaklaşık 1,3 milyon kişidir (Almanya İstatistik Kurumu, 2024). Esad rejiminin yıkılmasından sonra Almanya'da yaşayan Suriyeli sığınmacıların belirli bir plan çerçevesinde ve zaman sürecinde ülkelerine gönderilecekleri tahmin edilmektedir. Diğer taraftan Ukrayna-Rusya Savaşı esnasında ülkelerini terk eden sığınmacılardan Almanya'ya gelenlerin sayısı 2024 yılı temmuz ayında yaklaşık 1,2 milyon kişidir (Statista, 2024b: 21). 2022 yılı mart ayı ile 2024 yılı şubat ayı arasında Almanya tarafından Ukrayna'dan gelen sığınmacılara yönelik olarak 23,68 milyar Avro harcanmıştır (Statista, 2024b: 23). Diğer taraftan sığınmacıların geçiş ülkesi olan Türkiye ile varılan Geri Kabul Antlaşması düzensiz göçe karşı atılan en önemli stratejik adımlardandır. Türkiye ile sığınmacılara harcanmak kaydıyla belirli bir ödemenin yapılması konusunda fikir birliğine varılmıştır. Antlaşma 2013 yılı sonunda imzalanmış ve 2014 yılında yürürlüğe girmiştir. Antlaşmanın yürürlüğe girişiyle beraber sınırlardan izinsiz geçen sığınmacıların Türkiye'ye iade edilmesi ve yerlerine nitelikli sığınmacıların alınması usulü kabul edilmiştir. Nitelikli sığınmacıların ülkeye gelişi Almanya'nın ulusal çıkarları için elverişli bir gelişme olmuştur.

ABD'nin başlattığı Büyük Orta Doğu ve Kuzey Afrika Projesi çerçevesinde icra edilen Libya İç Savaşına yönelik askeri harekate Almanya katılmamıştır. BMGK'da yapılan oylamada ise çekimser kalmıştır. Sorunların barışçıl yollarla ve görüşmeler vasıtasıyla çözümü desteklenmiştir. Almanya, Berlin'de düzenlenen konferanslarla taraflar arasında çözüm bulunması stratejisini izlemiş ancak yapılan görüşmelerden bir sonuç çıkmamıştır. Günümüzde halen istikrara ve düzene kavuşamayan Libya'da sorunun devam ettiği görülmektedir. Bunun yanı sıra Suriye iç savaşında muhalifleri destekleyen Almanya'nın bu politik hamlesi kısmen başarılı olmuştur. Beşar Esad rejiminin 2024 yılı sonunda devrilmesinin ardından Suriye'de henüz istikrar ve düzen sağlanamamıştır. Bununla beraber bölgedeki Kürtlerin silahlandırılması ve yönetsel olarak aşama kaydetmeleri Almanya için önemli bir hamledir. Bilhassa Türkiye için sorun teşkil eden bu oluşumlar Almanya'nın izlediği tarihsel stratejileriyle uyumludur. Suriye'nin günümüzdeki parçalı yapısı devam etmektedir. Ülkenin geleceğinin nasıl şekilleneceği ise halen devam eden bir sürecin sonunda belli olacaktır. Almanya'nın bölgedeki stratejileri gerek ABD ve İngiltere ile gerekse de Fransa'yla uyumludur. Aynı şekilde İsrail-Hamas Savaşında İsrail'e destek veren Almanya'nın bu ülkeye dair izlediği politikalarda herhangi bir değişim görülmemektedir (Emir, 2024c: 204-226).

Almanya'nın Çin ile ilişkileri özellikle Çin'in ekonomik olarak büyük gelişme göstermesiyle beraber farklı bir boyut kazanmıştır. Çin ekonomisi bağlamında dünya çapında bir güç olmanın eşliğindedir ve bu konuda ABD ile büyük rekabet halindedir. Dolayısıyla Almanya gibi ekonomisi ile öne çıkan bir aktör bağlamında Çin mutlaka dikkate alınan bir güçtür. İki ülke arasındaki ilişkilerin özellikle ekonomi odağında geliştiği görülmektedir. Bununla beraber Almanya'nın Çin ile ilişkilerinde farklı değişkenlerde vardır. Ukrayna-Rusya Savaşında Çin'in Rusya'yı desteklemesi iki ülkenin ayrıştığı bir husustur. Almanya açısından Rusya mutlaka durdurulması gereken bir tehdit unsuruyken Çin tarafından algılanması ise büyük güç olabilmesine karşı duran diğer aktörlere yönelik önemli bir müttefik olduğudur. Çin'in Tayvan'a yönelik tutumu da Almanya tarafından olumlu karşılanmamaktadır. Özellikle müttefiki ABD'nin Çin'e yönelik jeopolitik yaklaşımına uygun bir strateji izlenmektedir. Ayrıca Çin'in Afrika kıtasındaki artan gücü Almanya'nın AB bağlamında çıkarlarına uymamaktadır. Birlik üyesi Fransa'nın etkisini azaltan bu gelişme doğal olarak Almanya tarafından da dikkate alınan bir konudur. Almanya'nın Çin ile ilişkileri çıkarlar örtüştüğü sürece ekonomik olarak yakından izlenirken uluslararası politika ve askeri güç açısından ise müttefiklerinin stratejisini benimsemesi haliyle uygulanmaktadır (Mohan, 2020: 171-185).

Almanya ve ABD ilişkileri özellikle dikkat edilen uluslararası politika konularının başında gelmektedir. Birinci Dünya Savaşının sonunda savaşa dahil olan ABD sonrasındaki İkinci Dünya Savaşında ise Almanya'nın yenilgisinde SSCB ile beraber en önemli aktör olmuştur. Günümüzde Almanya'nın politik ve askeri gücünün sınırlandırılmasında ABD'nin doğrudan etkisi vardır. BMGK daimî üyesi olamayan Almanya aynı zamanda nükleer silahlara da sahip olamamaktadır. Dolayısıyla bu kısıtlamalar Almanya'nın bölgesel ve küresel stratejilerini olumsuz etkilemektedir. Bunun yanında dünyanın en güvenli topraklarından birine sahip olan Almanya'da birçok ABD üssünün bulunması dikkat çekmektedir. Bir nevi bu durum ülkenin kontrol altında tutulduğu şeklinde değerlendirilmiştir. Bölgesel ve küresel olarak izlenebilen stratejilerin çerçevesi ABD ile olan politik ilişkilerle doğrudan bağlantılıdır. Almanya'nın stratejileri genel olarak ekonomik gücüne indirgenmiştir. İki ülke arasındaki ticari ilişkiler gelişmiştir. Bununla beraber Rusya ve Çin politikaları üzerinde genellikle uzlaşma görülmektedir. Rusya-Ukrayna Savaşında ABD'nin Rusya'ya karşı uyguladığı politikalar Almanya tarafından da desteklenmektedir. Özellikle NATO çerçevesinde benimsenen kararlara uyulmaktadır. ABD'nin Çin'e karşı askeri yaklaşımı da olumlu görülmektedir. Ancak müttefiklik ilişkisi içinde yakından izlenen bu yaklaşımda ekonomik göstergelere de dikkat edilmektedir. ABD'nin sert ekonomik yaptırımlarına karşı Almanya ulusal çıkarları kapsamında icra edilen politikalara riayet etmektedir. ABD'nin özellikle Orta ve Doğu Avrupa devletlerindeki etkisi dikkatle izlenmektedir. Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası çerçevesinde ABD'nin bölgesel etkisine genellikle olumlu bir şekilde yaklaşmaktadır. Kuzey Afrika ve Orta Doğu Projesinde ise ulusal çıkarlar bağlamında gerekli görüldüğünde Libya örneğinde olduğu gibi çekimser kalınmaktadır. Buna rağmen bir diğer önemli aktör İsrail'in politikalarına yönelik bakış açısında ise uyum görülmektedir. Almanya'nın ABD ile ilişkileri ulusal çıkarları doğrultusunda esnek bir şekilde uygulanmaktadır.

10. FRANSA VE ALMANYA'NIN STRATEJİK YAKLAŞIMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Bölgesel ve küresel seviyede iki önemli aktör olarak Fransa ve Almanya'nın uyguladıkları stratejilerinde bazı konularda uyum varken bazı konularda ise bu uyum görülmemektedir. İki komşu devletin izlediği politik, ekonomik ve askeri yaklaşımların kesiştiği temel nokta AB'nin kurumsal yapısıdır. Her iki devlette Birliğin başat aktörleri olarak yapının güçlendirilmesi ve geleceğine yön verilmesine özellikle dikkat etmektedir. Bunun yanında tekil aktör stratejilerinde ise birbirlerinin hassasiyetine uygun yaklaşımların benimsendiği görülmektedir.

Fransa ve Almanya'nın AB hakkındaki yaklaşımı çoğunlukla benzeşmektedir. AB'nin kurumsal yapısının güçlendirilmesi her iki aktör tarafından da desteklenmektedir. Birliğin bütünleşme sürecine dair adımlar kararlılıkla atılmaktadır. Ancak Fransa açısından Akdeniz ve Afrika politikalarının uygulanması bağlamında AB kurumsal yapısının önemli bir stratejik unsur olarak kullanıldığı değerlendirilmektedir. Bu sayede Fransa'nın ulusal gücü daha geniş bir çerçeveden yansıtılmaktadır. Bunun yanında Fransa, AB'nin özellikle askeri alanda daha aktif bir konumda olmasını savunurken zaman zaman ABD ve NATO ile ilişkilere olumsuz yaklaşımını göstermekten çekinmemiştir. Almanya tarafından ise ABD ve NATO ile ilişkiler daha sıcak karşılanırken bu aktörlerin yaklaşımından ayrılan askeri ve politik strateji önerilerine ihtiyatlı bir duruş sergilenmektedir. Almanya, AB'ni ekonomik gücüyle kontrol altında tutmaya çalışırken, Fransa ise BMGK daimî üyeliği ve nükleer silahlara sahip olmanın vermiş olduğu avantajları diğer üye ülkeler üzerinde prestij unsuru olarak kullanmaktadır. Her iki aktörde halen devam eden Ortak Güvenlik ve Savunma Politikasına özel önem vermektedir. Fransa ve Almanya

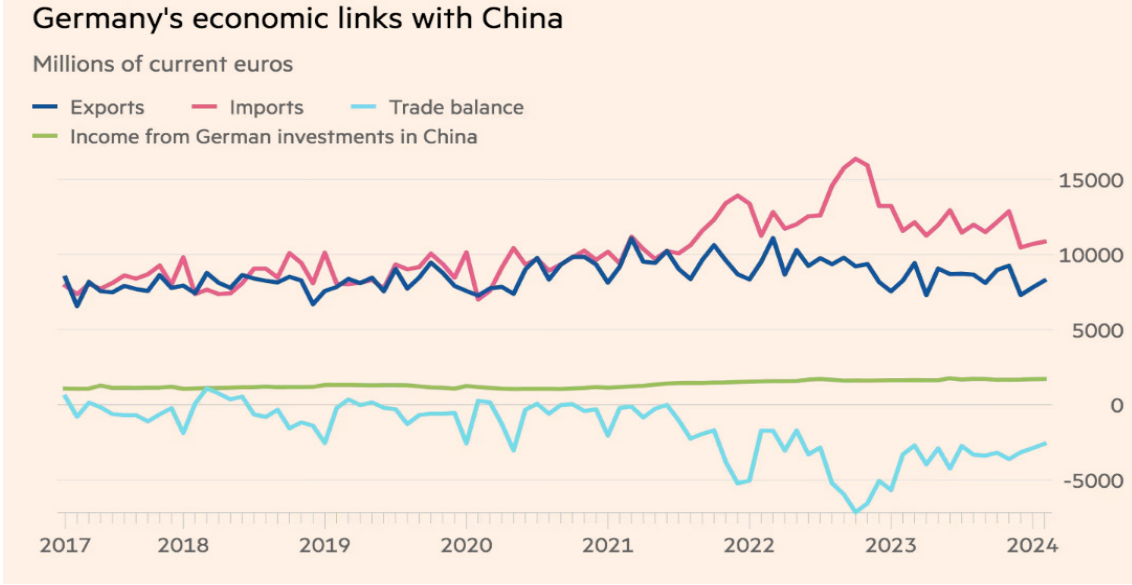
yakın zamanda AB'nin savunmasına katkı sağlamak amacıyla ortak tank yapım projesi girişimini başlatmıştır (Chazan, 2024). Ortak savunmaya dair başlatılan bu girişim Avrupa'nın güvenliği konusundaki bölgesel ve küresel stratejilerin etkin bir şekilde icra edilmesine yönelik çabaları ortaya koymaktadır. AB'nin uzun süreli büyük bir proje olduğu düşünülürse günümüzde Fransa ve Almanya'nın ortak bölgesel ve küresel stratejilerini uyumlu bir şekilde icra ettikleri değerlendirilmektedir (Krotz, 2015). Bu değerlendirmenin yakın zamandaki tek istisnası ise Avrupa Parlamentosu seçimlerindeki aşırı sağın yükselişi olabilir (Bergermann, 2024). AB'ne yönelik farklı yaklaşımları olan partilerin yükselişi eğer iktidara gelirlirse bölgesel ve küresel stratejileri de doğrudan etkileyecektir (Eurotopics, 2024).

Geniş bir çerçeveden değerlendirildiğinde AB, üye devletlerini kimlik ve değerleri bağlamında güçlü normlarla bir arada tutan uluslararası örgütlenmedir. Normların uygulanabilirliği kurumsal bütünlüğün uyum, tutum ve eylemselliği yönüyle icrasında çok önemlidir (Dimitrakopoulos, 2008: 319-335). Fransa ve Almanya'nın ulusal çıkarlarının yanı sıra Birlik seviyesindeki normlara uygun hareket etmeleri hem müşterek hem de diğer üye devletlerin ortak tutum ve eylemselliğini istikrar ve sürdürülebilirlik yönüyle etkilemektedir (Amadio Viceré, 2023: 35-57). Normlara riayet edilmesi buna direnç gösterecek aktörlerin stratejileri üzerinde yönlendirici olmaktadır. Üye devletlerin çıkarları ve bunun için izleyecekleri politikalar kurumsal normlara özellikle başat aktörlerin uymalarıyla ilişkili bir konudur. Fransa ve Almanya'nın AB normlarıyla uygun bir şekilde hareket etmeleri Birliğin kurumsal yapısının güçlü ve etkili kalmasını da sağlamaktadır. AB'nin kurumsal olarak güçlü kalması diğer uluslararası örgütlerle etkileşimine doğrudan katkı sağlamaktadır (Delreux & Earsom, 2023: 1-4; Westerwinter, 2022: 709-710).

Fransa ve Almanya'nın stratejilerinin karşılaştırılması bağlamında Rusya-Ukrayna savaşı önemli bir uluslararası olaydır. Fransa açısından daha net bir biçimde Ukrayna tarafı desteklenmektedir. Hatta Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron tarafından Ukrayna'ya muharip asker gönderilerek bizzat savaşa dahil olma düşüncesi açıkça ifade edilmiştir. Macron ekonomik ve lojistik desteğin yanı sıra Rusya'ya karşı savaş anlamına gelecek askeri seçenekleri uygulamaya sıcak bakmaktadır. Ayrıca müttefikleri ABD ve İngiltere ile beraber Ukrayna'ya verilen silahların sadece ülke topraklarında değil kendilerine saldıran Rus askeri gücüne karşı nerede olursa olsun kullanılabilmesi kararını onaylamıştır. Almanya da Ukrayna'nın uluslararası hukuktan kaynaklanan bütün haklarını kullanabileceğini belirtirken Taurus füzelerini henüz vermekten yana değildir (Abboud, Jones & Hall, 2024). Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı sonrasında Almanya savunma bütçesini 100 milyar avroya çıkarmıştır. Almanya'nın konuya dair yaklaşımı Fransa ile temelde uyum gösterirken uygulama yönüyle bazı farklılıklar içermektedir. Ancak genel duruş yönüyle Ukrayna'nın yanında ve Rusya'nın karşısında bölgesel ortak bir strateji izlenmektedir (Chazan & Abboud, 2024).

İki ülke arasında ABD'ye bakış açısında benzerlikler ve farklılıklar vardır. Fransa açısından ABD yalnızca ulusal çıkarlar için elverişli olduğu sürece güvenilir bir müttefikdir. Bunun dışında ABD'ye kuşku ile yaklaşılmaktadır. Fransa, Avrupa coğrafyasında AB'nin tam egemen olmasını istemektedir. Bu sayede Almanya ile beraber güçlü bir söz hakkı olacağını değerlendirmektedir. Buna karşılık ABD'nin özellikle yeni üyelerle olan yakın ilişkisinden rahatsız olmaktadır. Orta ve Doğu Avrupa devletleri Rusya'ya karşı AB'nden daha çok ABD ve NATO'ya yakın dururken bu aktörlere olan güvenleri de daha fazladır. Böyle bir yaklaşım Ortak Güvenlik ve Savunma Politikasında Birlik dışındaki aktörlere daha yakın bir duruşu ortaya koymaktadır. Ancak ABD'nin Ukrayna-Rusya savaşındaki politikası Fransa ve Almanya tarafından olumlu karşılanmaktadır. AB hudutlarındaki bir tehdide karşı müttefiklik ilişkisi güçlü bir karşılık bulmaktadır. ABD ve NATO'nun askeri gücü de bu alanda olumlu görülmektedir. Rusya'ya karşı tekil aktör olmaktan çok daha etkili ve caydırıcı görünen bu oluşuma azami derecede destek verilmektedir.

Çin'e yönelik olarak Fransa ve Almanya'nın birtakım stratejik yaklaşım farklılığı vardır. Fransa açısından Çin özellikle Afrika'da nüfuzunu kendi aleyhine artırmaya çalışan güçlü bir rakiptir. Afrika'da eski Fransız sömürgesi olan devletlerde Fransa'ya karşı tepkiler artarken Çin yaptığı yatırımlarla kendine bu alanda yer açmaktadır. Dolayısıyla Fransa ve Çin arasında Afrika kıtasında büyük rekabet vardır. Diğer yandan Almanya açısından Çin ile ekonomik ilişkileri ön plandadır. Almanya için Çin'de yapılan yatırımlar özellikle önemlidir. Almanya'nın Çin ile ticari dengesi günümüzde aleyhine işlemektedir (Grafik 1). Ancak Çin'deki Alman şirketlerinin getirisi büyük oranda artmıştır (Grafik 2).

Grafik 1. Almanya ve Çin Arasındaki Ticaret Dengesi

Kaynak: (Sandbu, 2024)

Grafik 2. Almanya'nın Çin'deki Sanayi Yatırımları Getirisi

Kaynak: (Sandbu, 2024)

Almanya açısından Çin ile ilişkileri çok yönlü icra edilmektedir. Bir yandan ekonomik çıkarlarına zarar vermeden devam etmesi gereken ilişkiler diğer yandan ise Fransa'nın nüfuzuna yönelik tehditler dikkate alınarak sürdürülmektedir (Eddy, 2024). Bununla beraber Çin'in Tayvan'a yönelik politikası iki aktör tarafından da desteklenmemektedir. Ayrıca Ukrayna-Rusya savaşında Rusya'ya destek veren Çin'in stratejileri dikkatle izlenmektedir. Çin konusunda tam bir uzlaşının olmadığı görülmektedir.

Fransa ve Almanya'nın Kuzey Afrika ve Orta Doğu bölgesindeki gelişmelere bakış açısında da farklılıklar bulunmaktadır. Bu ayrışmanın belirgin bir şekilde görüldüğü önemli bir alan Libya'dır. Fransa müttefikleri ABD ve İngiltere ile bizzat askeri harekate katılmıştır. Buna karşılık Almanya ise operasyona katılmadığı gibi BMGK'da

yapılan oylamada da çekimser kalmıştır. Ancak Almanya'nın bu stratejisini politik bir karşı duruş olarak algılamamak gerekir. Zira Almanya her ne kadar operasyona katılmasa da müttefiklerinin aleyhine de bir strateji izlememiştir. Almanya'nın politik yaklaşımı barışçıl ve diyalog yönlüdür. Tarihsel süreçte oluşan Alman stratejik hafızası onu daha ihtiyatlı hareket etmeye zorlamaktadır. Bu bağlamda gerekirse farklı politikalar izlemekten çekinmeyen Almanya bunu müttefiklerini karşısına almayarak dengelemektedir. Fransa ise ABD'nin Avrupa kıtasındaki kendi egemenlik gücünü olumsuz etkileyen politikalarına tepki gösterirken ulusal çıkarları çerçevesinde bazen de Birlik kurumsal yapısı gereklerine uygun olarak iş birliği yapmaktadır. Fransa ve Almanya'nın Kuzey Afrika ve Orta Doğu Projesi girişimine yönelik stratejik yaklaşımları bazı yönleriyle farklılık göstermiştir. Buna karşın Suriye ve İsrail'e yönelik yaklaşımları benzerdir. Suriye'de ABD tarafından olgunlaştırılan Kürt Devleti planına olumlu bakılırken İsrail'in dünya çapında tepki çeken askerî harekâtlarına da destek verilmektedir.

Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un bölgesel ve küresel stratejileri birtakım önemli unsurları içermektedir. Bunlar (Abboud, Salonu & Foy, 2024); AB'nin bölgesinde tamamen egemen olması, askeri güç açısından Birlik üyelerinin daha yakın ilişki içinde bulunması, Birlik bölgesine yapılan ithalatta daha fazla karbon vergisi alınması, ticari ortaklığın güçlendirilmesi ve ortak kararların daha etkin uygulanması ile teknolojik gelişmeler odağında Birlik çapında daha geniş stratejik sanayi hamlelerinin yapılmasıdır. Bunlardan birçoğu yerine getirilememiştir. Birlik çapında ortak bir savunma bütçesi oluşturulamamıştır. Maliye bakanlarının kontrolünde ve etkin vergi toplama gücü olan bir Avro Bölgesi hedefine varılamamıştır. AB'nin küresel finansmanını sağlayacak özel bir vergi düzenlemesi gerçekleştirilememiştir. AB Komisyonunun üye sayısının azaltılması hedefine varılamamıştır. Avrupa Parlamentosunun yarısının Birlik çapında ortak bir aday listesinden seçilmesi konusunda ilerleme sağlanamamıştır. Macron, AB gelecek stratejilerine yönelik daha geniş hedefler belirlemiştir (Abboud, Salonu & Foy, 2024). Bu bağlamda yapay zekanın (Foy, 2024) yeşil teknoloji ile birlikte kullanımı, nükleer enerji ve hidrojen üretimi, uzay çalışmalarına daha fazla ağırlık verilmesi, kuantum teknolojisinin geliştirilmesi ve biyoteknolojinin daha ileri seviyede kullanılması beklentisini duyurmuştur. Macron'a göre bu hedefler AB'nin gelecekte nerede olacağına dair belirleyici konulardır. Konunun Fransa ve Almanya arasındaki ilişkilerle doğrudan bağlantısı vardır. Macron, Almanya Başbakanı ile yaptığı basın toplantısında Fransa ve Almanya'nın AB'nin geleceğine dair bu hedeflerde itici güç olması gerektiğini duyurmuştur (Khalaf, 2024). Dolayısıyla AB'nin geleceğine dair varılmak istenen hedefler Fransa ve Almanya arasında güçlü bir iş birliğini gerektirmektedir. Her iki aktörde yaşanan/ yaşanacak politik değişimler müşterek stratejilerin yeniden değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

11. SONUÇ

Günümüz dünyasında Fransa ve Almanya uluslararası ilişkiler alanında dikkate alınan çok önemli iki aktördür. Her iki aktörün de hemen hemen her politik hamlesi sonuç doğurucu mahiyettedir. Aktörler tarafından AB gibi büyük bir bütünleşme projesinin kurumsal başarısı için yoğun çaba harcanmaktadır. Bunun yanında eski gücüne kavuşmaya çalışan Rusya'nın Avrupa hudutlarındaki çatışmacı politikalarına karşı ortak tepki verilmektedir. Yükselen büyük ekonomik güç Çin'e yönelik olarak yaklaşımlarda bazı konularda yakınlaşma varken bazı durumlarda ise farklı tutumlar görülmektedir. Müttefik küresel güç ABD'ne dair bakış açılarında da keza yine farklılıklar görülebilmektedir. Her iki aktörde bir yandan ulusal çıkarlarını gözetirken diğer yandan ise müşterek ve Birlik kurumsal yapısının çıkarlarını gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Dolayısıyla izlenen stratejiler tekil bir aktör olmanın yanında müşterek politikaları da içermektedir. Genel bir değerlendirme ile Fransa ve Almanya'nın bölgesel ve küresel stratejik yaklaşımları uyumlu bir seyir izlemektedir.

Fransa'nın bölgesel ve küresel politikalarını icra edebilmesindeki stratejik avantajları BMGK daimî üyeliğiyle beraber nükleer silahlara sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Bunun yanında AB'nin kurumsal kimliğini ve prestijini sağlayan başat aktörlerden biridir. Ayrıca NATO yapılanmasının en önemli aktörlerindedir. Bilhassa Akdeniz, Afrika ve Orta Doğu'da güçlü stratejileri vardır. Fransa ulusal çıkarlarını korumak ve en etkin seviyede gerçekleştirmek için sahip olduğu bütün elverişli unsurları kullanmaktadır. Bunun için gerekirse ABD gibi çok önemli bir müttefikine yönelik karşı duruşlarını açıkça ifade etmektedir. Avrupa coğrafyasında ABD'nin etkinliğini AB'nin egemenlik haklarına karşı olumsuz bir yaklaşım olarak değerlendirmektedir. Buna karşılık müttefikinin Kuzey Afrika ve Orta Doğu'da icra ettiği askeri hareketin büyük çoğunluğuna iştirak etmiştir. Ukrayna-Rusya Savaşında ABD'nin ve NATO'nun yaklaşımını benimsemiştir. Çin'e yönelik yaklaşımlarda da benzerlikler görülmektedir. Fransa ulusal çıkarlarını tekil aktör olarak koruyabilmenin yanı sıra müttefiklik ilişkisi içinde

AB'nin kurumsal yapısının başarısı konusunda Almanya ile ve diğer uluslararası ilişkiler konularında ise ABD ve İngiltere ile uyumlu bir şekilde politikalar izlemektedir. Afrika'daki nüfuz alanını korumaya çalışırken bir yandan da Rusya'nın tehditkâr hamlelerine odaklanmaktadır. Bu bağlamda AB, BMGK ve NATO'daki güç kapasitesini sonuna kadar kullanmaktadır.

Almanya güçlü ekonomisiyle bölgesel ve küresel stratejiler izleyebilen bir aktördür. Nükleer silahlara sahip olmadığı gibi BMGK daimî üyesi de değildir. Bu eksiklikler Almanya'nın stratejik kapasitesini sınırlandırmaktadır. Küresel politikalarında en son karar mekanizmasında belirleyici gücü olan Fransa'nın BMGK üyeliğine dayanmak zorundadır. Bunun yanında askeri olarak belirli bir gücü olsa da caydırıcılık yönüyle nükleer silahlara sahip olan müttefikinin desteğine ihtiyaç duymaktadır. Almanya bütün kısıtlarına rağmen Avro krizinde olduğu gibi kararları dikkate alınan büyük bir aktördür. AB kurumsal yapısının güçlendirilmesinde başat aktörlerden biridir. Ayrıca Birliğin kimliksel yapısı ve değerleri bağlamında en önemli prestij unsurlarındandır. Fransa ile genellikle uyumlu bir politika izlenirken diğer müttefikleri ABD ve İngiltere ile de benzer bir yakınlıkta durulmaktadır. Almanya tarihsel deneyiminden kaynaklanan politikaları izleyerek uluslararası sorunların barışçıl yöntemler ve görüşmeler sonucunda çözümünden yanadır. Ancak gerekli gördüğü durumlarda müttefikleriyle birlikte hareket etmekten çekinmemektedir. Libya müdahalesine yönelik olarak BMGK'da çekimsiz oy kullanmıştır. Buna rağmen hiçbir zaman müttefikleriyle karşı karşıya gelmemiştir. Ukrayna-Rusya savaşının ardından Almanya savunma bütçesini 100 milyar Avroya yükseltmiştir. Müttefiki olan ABD'nin politikalarına çoğunlukla uygun hareket eden Almanya NATO'nun duruma dayalı konseptine de uyumlu stratejiler izlemektedir. Suriye ve İsrail'e yönelik stratejilerde de büyük bir uyum görülmektedir. Almanya ulusal çıkarları doğrultusunda müttefikleriyle hareket ederken çıkarları bu stratejiyi gerektirmiyorsa asla onların karşısında yer almamaktadır. Bununla beraber Almanya'nın Çin'e karşı izlediği stratejilerinde ekonominin özel bir yeri vardır. Almanya temel gücünü teşkil eden ekonomiyle ilgili stratejilerine odaklanırken bu bağlamda Çin ile ekonomik ilişkilerini bozmaktan yana değildir. Özellikle Çin'de yer alan yatırımlarından gelen getiri iyi seviyededir. Almanya gerek komşusu Fransa ile gerekse de müttefikleri ABD ve İngiltere ile bölgesel ve küresel seviyedeki stratejilerinde uyumlu politikalar izlemektedir.

Fransa ve Almanya'da yaşanan hükümet değişiklikleri de aktörlerin bölgesel ve küresel stratejileri açısından dikkate alınmalıdır. Avrupa'da özellikle sağ partilerin yükselişi sürerken Fransa'da yeni kurulan Francois Bayrou hükümeti ülkenin ekonomik sorunlarıyla baş başa kalmıştır (Johnston, 2024; Stratfor, 2024d). Ayrıca 2025 yılı şubat ayında Almanya'da da seçimler yapılacaktır (Clarkson, 2024; Stratfor, 2024e). Her iki aktörün de iç siyasetinde yaşanan değişimler gelecekte izlenecek politikalar üzerinde etkili olacaktır (Liechtenstein, 2024).

ABD Başkanı olarak seçilen Donald Trump'ın izleyeceği stratejiler aynı zamanda küresel seviyedeki politikaların belirleyicisi olacaktır. Trump yönetimindeki ABD'nin AB ile ilişkileri Fransa ve Almanya ile olan politikalarında da ölçü olacaktır. Yeni Başkanın özellikle ekonomi alanında Biden yönetiminden oldukça farklı stratejileri benimsemesi karşısında uygulanan mevcut politikalarda büyük değişimlerin olacağı görülmektedir. ABD'nin ekonomide koruyucu tedbirler almaya yönelecek olması AB'nin de buna yönelik karşı hamleler yapmasını gerektirebilir (Stratfor, 2024a). İki aktör arasındaki ticaret hacminin artışı karşılıklı ekonomik ilişkilerin belirleyicisi olabilir (Stratfor, 2024b). Trump yönetiminin 20 Ocak 2025 tarihinde göreve başlamasıyla beraber aktörlerin ekonomi ve finans alanındaki ilişkilerinde öngörülemez değişimler yaşanabilir. Seçilmiş ABD Başkanının izleyeceği stratejiler aktörler arasındaki ilişkilerin yönünü de belirleyecektir.

Suriye'de Beşar Esad rejiminin yıkılmasının ardından yaşanan gelişmelerde Fransa ve Almanya'nın küresel stratejilerini doğrudan etkileyecektir. Suriye'de devam eden istikrarsızlık ve güvenlik boşluğu bölgesel ve küresel aktörler tarafından dikkatle takip edilmektedir (Bohl, 2024; Stratfor, 2024h). Fransa ve Almanya'nın Suriye stratejileri aynı zamanda AB'nin kurumsal politikalarını doğrudan etkileyecektir. Orta Doğu'da yaşanan gelişmeler aktörlerin geleneksel politikalarında farklı yaklaşımları değerlendirmesine yol açabilir (Shotter, 2024). İsrail'in Suriye topraklarında yer alan Golan Tepelerini tamamen ele geçirmesi ve Orta Doğu'daki revizyonist yaklaşımları da gelecekte izlenecek politikalar için mutlaka hesaba katılacaktır.

Ukrayna ve Rusya arasında devam eden savaş Fransa ve Almanya'nın bölgesel ve küresel stratejileri bağlamında önemli ve vazgeçilemez uluslararası bir olaydır. Savaşın seyri ve sonucu çok önemli değişimlere yol açacaktır. Bu nedenle aktörler konuyu çok boyutlu olarak değerlendirmektedirler. Her seviyedeki farklı etkileri nedeniyle ulusal,

müşterek, AB ile ABD ve NATO çerçevesinde belirlenen stratejilere uygun politikalar izlenmektedir (Stratfor, 2024f). Dolayısıyla izlenen politikalarda çoğunlukla uyumlu bir eylem bütünlüğü görülse de bazı farklılıklar da vardır (Ghitis, 2024; Ischinger, 2022). Aktörlerin bölgesel ve küresel stratejilerini değerlendirmelerinde devam eden savaşın öncelikli bir gündem konusu olacağı görülmektedir.

Çin ve Tayvan arasındaki gerilim ve bunun özellikle ABD – Çin ilişkilerine yansımaları da Fransa ve Almanya'nın küresel stratejilerini doğrudan etkileyecektir. Çin'in ekonomik gücüyle beraber her geçen gün arttırdığı askeri kapasitesi Tayvan'a yönelik icra etmek istediği hareketin doğal motivasyonu olmaktadır. Çin'in bu konuda izleyeceği stratejiler başta ABD olmak üzere büyük güçlerin küresel politikaları için önemli bir odak noktasıdır (Stratfor, 2024c). Çin'in Tayvan ile ilişkilerine dair gelişmeler Fransa ve Almanya'nın küresel stratejileri için dikkatle izlenen bir konu olmaya devam edecektir.

Sonuç olarak aktörlerin stratejileri özellikle AB kurumsal yapısı üzerinde önemli bir etki göstermektedir. AB'nin bütünleşme sürecinde her iki aktörün de politik hamleleri dikkatle takip edilecektir. Günümüzde Ukrayna-Rusya savaşındaki gelişmeler aktörler tarafından takip edilmekte ve Rusya'ya karşı tedbirler uygulanmaktadır. ABD ve İngiltere ile ilişkilerde genellikle ortak uyum görülmektedir. Çin'e karşı zaman zaman farklı stratejiler uygulanabilmektedir. Ulusal çıkarlar doğrultusunda hareket edilirken müşterek karar ve uygulamalarda genellikle uyumlu stratejiler izlenmektedir. Her iki aktörün de gelecekte bölgesel ve küresel stratejilerini daha etkin uygulayabilmesi buna yönelik olarak müşterek hareket kabiliyetiyle doğru orantılı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Abboud, Leyla & Henry Foy (2024) *Macron says Sending Western Troops to Ukraine cannot be Ruled Out* (<https://www.ft.com/content/83b8a80d-ab22-47fc-bbbb-6b1fd9df68ba>).
- Abboud, Leyla; Sam Jones & Ben Hall (2024) *Macron says Ukraine should be able to Target Russia with Western Arms* (<https://www.ft.com/content/24804516-b67c-40cc-8684-ccb06b38268>).
- Abboud, Leyla; Ben Saloni & Henry Foy (2024) *Europe Faces 'Mortal' Threat, says Emmanuel Macron* (<https://www.ft.com/content/01a0657c-ed25-4d7b-add6-568dcc6907f9>).
- Altıntaş, Aslıhan Yeniçeri (2017) Fransa'nın Küresel Stratejileri: Askeri Müdahalelerden Diplomasi Savaşlarına Fransız Stratejileri. In: Cengiz Dinç & Bülent Akkuş (eds) *Küresel ve Büyük Güçlerin Stratejileri Güncel Değerlendirmeler*. Ankara: Orion Kitabevi (311-338).
- Amadio Viceré, Maria Giulia (2021) Externalizing EU Crisis Management: EU Orchestration of the OSCE during the Ukrainian Conflict. *Contemporary Security Policy* 42(4): 498-529.
- Amadio Viceré, Maria Giulia (2023) Informal Groupings as Types of Differentiated Cooperation in EU Foreign Policy: the Cases of Kosovo, Libya, and Syria. *Contemporary Security Policy* 44(1): 35-66.
- Bakanlığı, Dışişleri (2013) *Türkiye ile AB Arasında Vize Serbestisi Diyaloğu Mutabakat Metni ve Geri Kabul Anlaşması İmzalandı* (<https://www.mfa.gov.tr/turkiye-ile-ab-arasinda-vize-serbestisi-diyalogu-mutabakat-metni-ve-geri-kabul-anlasmasi-imzalandi.tr.mfa>).
- Beattie, Alan (2024) *Xi's Visit Stress-Tests Macron's Plans for A Sovereign Europe* (<https://www.ft.com/content/2362ca7d-0b7c-4f82-b8ec-0fa50789fa3b>).
- Beauregard, Philippe; Arsène Brice Bado & Jonathan Paquin (2019) The Boundaries of Acceptability: France's Positioning and Rhetorical Strategies during the Arab Uprisings. *Mediterranean Politics* 24(1): 40-61.
- Bergemann, Marion (2024) *Germany's Ruling Socialists Wobble, after Losing to Far Right* (<https://euobserver.com/eu-elections/ar3fc86be2>).
- Boeke, Sergei & Bart Schuurman (2015) Operation 'Serval': A Strategic Analysis of the French Intervention in Mali, 2013–2014. *Journal of Strategic Studies* 38(6): 801-825.
- Bohl, Ryan (2024) *Syria Sets Out Toward a New and Uncertain Future* (<https://worldview.stratfor.com/article/syria-sets-out-toward-new-and-uncertain-future>).
- Bozo, Frederic (2016) *French Foreign Policy Since 1945*. Paris: Berghahn Books.

- Brozus, Lars & Jessica von Farkas (2012) Germany and R2P: Common but Differentiated Responsibility? [The Responsibility to Protect – From Evasive to Reluctant Action? The Role of Global Middle Powers]. Johannesburg.
- Bulmer, Simon & William Paterson (2010) Germany and the European Union: from ‘Tamed Power’ to Normalized Power? *International Affairs* Vol. 86(5): ss. 1051-1073.
- Bulmer, Simon & William E. Paterson (2013) Germany as the EU’s Reluctant Hegemon? Of Economic Strength and Political Constraints. *Journal of European Public Policy* 20(10): 1387-1405.
- Burchill, Scott (2013) Liberalizm. In: Scott Burchill; Andrew Linklater; Richard Devetak; Jack Donnelly; Terry Nardin; Matthew Paterson; Christian Reus-Smit & Jacqui True (eds) *Uluslararası İlişkiler Teorileri*. İstanbul: Küre Yayınları (ss. 85-122).
- Callahan, William A. (2004) Remembering the Future—Utopia, Empire, and Harmony in 21st-Century International Theory. *European Journal of International Relations* 10(4): 569-601.
- Chafer, Tony (2005) Chirac and ‘la Françafrique’: No Longer a Family Affair. *Modern & Contemporary France* 13(1): 7-23.
- Chazan, Adam & Leyla Abboud (2024) *Emmanuel Macron and Olaf Scholz Meet to Patch Up Their Fraying Ties* (<https://www.ft.com/content/f5112250-15e8-4b11-892e-9a97b395d8c2>).
- Chazan, Guy (2024) *France and Germany Reach ‘Breakthrough’ on Joint Tank Plans* (<https://www.ft.com/content/4c9e40a7-cb30-4915-b750-fb9c26254c6e>).
- Clarkson, Alexander (2024) *Germany’s Backward-Looking Elections Could Be a Prelude to Disaster* (<https://www.worldpoliticsreview.com/germany-election-politics-cdu/>).
- Cuvelier, Jeroen (2023) Why Time Matters for Understanding the ASM-LSM Nexus in South-Eastern Democratic Republic of Congo. *The Journal of Modern African Studies* 61(2): 189-208.
- Delreux, Tom & Joseph Earsom (2023) The European Union as an Actor Navigating International Regime Complexes. *Politics and Governance* 11(2): 1-5.
- Dimitrakopoulos, Dionyssi (2008) Norms, Strategies and Political Change: Explaining the Establishment of the Convention on the Future of Europe. *European Journal of International Relations* 14(2): 319-341.
- Eddy, Melissa (2024) *European Union Hits E.V.s From China With Extra Tariffs Up to 38%* (<https://www.nytimes.com/2024/06/12/business/eu-china-ev-tariffs.html>).
- Emir, Mehmet (2019) *Almanya’nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili*. Yüksek Lisans Tezi. Ufuk Üniversitesi.
- Emir, Mehmet (2021a) Milenyum Çağında AB Kimliğinin Analizi (2010-2018). *International Journal of Politics and Security (IJPS)* Cilt: 3(2): ss. 169-202.
- Emir, Mehmet (2021b) Yirminci Yıldönümünde 11 Eylül: Kopenhag Okulu Çerçevesinde ABD İç ve Dış Politikasının Değerlendirilmesi. *International Journal of Politics and Security (IJPS)* Cilt: 3(3): ss. 267-306.
- Emir, Mehmet (2022) Almanya’nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Dönüşüm Analizi. *Anadolu Strateji Dergisi* Cilt: 4(2): ss. 31-49.
- Emir, Mehmet (2023a) *Avrupa Birliği’nin Gelişen Libya Politikası: Göç ve Güvenlik*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Emir, Mehmet (2023b) Avrupa ve Düzensiz Göç. In: Cengiz Dinç (ed.) *Avrupa 2023 Siyaset, Güvenlik, Göç, Terör ve Dış İlişkiler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık (55-75).
- Emir, Mehmet (2024a) Avrupa Birliği’nin Gelişen Orta Asya Politikası: Ekonomi ve Güvenlik Stratejisinin Karşılaştırmalı Analizi (1991-2023). *Gazi Akademik Bakış* 18(35): 75-96.
- Emir, Mehmet (2024b) Düzensiz Göçün Seçici ve Hiyerarşik Güvenlikleştirilmesi: Avrupa Birliği ve İngiltere Örneklerinin Analizi (2010-2024). *The Turkish Yearbook of International Relations* 55: 91-116.
- Emir, Mehmet (2024c) İsrail’in Hamas Savaşı Bağlamında Teopolitik Motivasyonu İle Müttefiklik İlişkisinin Bölgesel Etki Analizi. *UPA Strategic Affairs* 5(1): 204-226.
- Emir, Mehmet (2024d) Stratejik Dönüşümler Çerçevesinde ABD’nin Ortadoğu Politikasının Analizi (1990-2024). *UPA Strategic Affairs* 5(2): 97-155.

- Euronews (2023) *Son Dönemde Hangi Batı ve Orta Afrika Ülkelerinde Darbe Yapıldı? Son Durum Ne?* (<https://tr.euronews.com/2023/08/30/son-donemde-hangi-bat-ve-orta-afrika-ulkelerinde-darbe-yap-ld-son-durum-ne>).
- Eurotopics (2024) *Avrupa Parlamentosu Seçimleri: Kiev'e Destek Azalıyor mu?* (<https://www.eurotopics.net/tr/321367/avrupa-parlamentosu-secimleri-kiev-e-destek-azaliyor-mu>).
- Fırat, Melek (2009) Soğuk Savaş Sonrasında Fransa'nın Dış Politikası. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 64(1): 115-163.
- Foy, Henry (2024) *Why Macron and Scholz's shift on Ukraine Attacking Russia Matters-Also in This Newsletter: Auditors Assess How the EU is Faring on Artificial Intelligence* (<https://www.ft.com/content/7b17146b-a5e3-484f-a5a6-0425a9bfab58>).
- Ghitis, Frida (2024) *France's Macron and Germany's Scholz Have Traded Places on Ukraine* (<https://www.worldpoliticsreview.com/france-ukraine-aid-germany-europe/>).
- Haber, TRT (2024) *Fransa'nın Eski Sömürgeleriyle Başlı Dertte* (<https://www.trthaber.com/haber/dunya/fransanin-eski-somurgeleriyle-basi-dertte-857749.html>).
- Hellmann, Gunther (2011) Normatively Disarmed, but Self-Confident: German Foreign Policy 20 Years After Reunification. *Internationale Politik* Vol. 3/2011: ss. 45-51.
- Hoffmeyer-Zlotnik, Paula; Sandra Lavenex & Philipp Lutz (2023) Expanding, Complementing, or Substituting Multilateralism? EU Preferential Trade Agreements in the Migration Regime Complex. *Politics and Governance* 11(2): 49-61.
- Ischinger, Wolfgang (2022) *Germany's Ukraine Problem - Europe's Largest Country Needs Time to Adjust to a Dangerous New World* (<https://www.foreignaffairs.com/germany/germanys-ukraine-problem>).
- Jaspars, Susanne; Nisar Majid & Guhad M. Adan (2023) Somalia's Evolving Political Market Place: from Famine and Humanitarian Crisis to Permanent Precarity. *The Journal of Modern African Studies* 61(3): 343-366.
- Johnston, Ian (2024) *Moody's Downgrades France's Credit Rating over Political Turmoil* (<https://www.ft.com/content/010b5743-b943-482e-a947-e99a83da42c1>).
- Jones, Bruce D. (2011) Libya and the Responsibilities of Power. *Survival* Vol. 53(3): ss. 51-60.
- Khalaf, Roula (2024) *Macron and Scholz: We must Strengthen European Sovereignty* (<https://www.ft.com/content/853f0ba0-c6f8-4dd4-a599-6fc5a142e879>).
- Kökçam, Selami (2023) *Nijer'in Ardından Fransa'ya Bir Darbe Daha: Gabon* (<https://www.trthaber.com/haber/dunya/nijerin-ardindan-fransaya-bir-darbe-daha-gabon-792411.html>).
- Krotz, Ulrich (2015) *History and Foreign Policy in France and Germany*. New York: Palgrave Macmillan.
- Kurumu, Almanya İstatistik (2024) *Bevölkerung in Privathaushalten nach Migrationshintergrund im weiteren Sinn nach ausgewählten Geburtsstaaten* (<https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bevoelkerung/Migration-Integration/Tabellen/migrationshintergrund-staatsangehoerigkeit-staaten.html>).
- Liechtenstein, Prince Michael of (2024) *Europe's Future: Meltdowns or Chainsaws?* (<https://www.gisreportsonline.com/r/europes-future/>).
- Mattiacchi, Eleonora (2023) *Volatile States in International Politics*. New York: Oxford University Press.
- Medet, Halil İbrahim (2022) *Eski Fransız Sömürgesi Afrika Ülkeleri Anlaşmalarla Yürütülen Yeni Sömürgecilğe Başkaldırıyor* (<https://www.aa.com.tr/tr/ayrimcilikhatti/ayrimcilik/eski-fransiz-somurgesi-afrika-ulkeleri-anlasmalarla-yurutulen-yeni-somurgecilige-baskaldiriyor/1815282>).
- Mitrany, David (1948) The Functional Approach to World Organization. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)* 24(3): 350-363.
- Mohan, Garima (2020) A European Strategy for the Indo-Pacific. *The Washington Quarterly* 43(4): 171-185.
- Moravcsik, Andrew (1993) Preferences and Power in the European Community: A Liberal Intergovernmentalist Approach. *Journal of Common Market Studies* 31(4): 473-524.
- News, BBC (2024) *Fransa Cumhurbaşkanı Macron: Yeni Kaledonya'da Görülmemiş Bir İsyân Yaşandı* (<https://www.bbc.com/turkce/articles/c5115y96j55o>).

- Onderco, Michal & Clara Portela (2023) External Drivers of EU Differentiated Cooperation: How Change in the Nuclear Nonproliferation Regime Affects Member States Alignment. *Contemporary Security Policy* 44(1): 150-175.
- Örmeci, Ozan & Temmuz Yiğit Bezmez (2019) *Fransa Siyaseti ve Dış Politikası*. İstanbul: Bilgesam Yayınları.
- Özdemir, Haluk (2012) *Avrupa Mantiği Avrupa Bütünleşmesinin Teori ve Dinamikleri*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Özkan, Yusuf (2024) *AB'nin Onayladığı Sığınma ve Göç Anlaşması Neler Öngörüyor, Türkiye'yi Nasıl Etkileyebilir?* (<https://www.bbc.com/turkce/articles/cj7mmpx10gno>).
- Parlamentosu, Avrupa (2015) *The Franco-German relationship in the European Union* (https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/568359/EPRS_BRI%282015%29568359_EN.pdf).
- Paterson, William (2011) The Reluctant Hegemon: Germany Moves Centre Stage in the European Union. *Journal of Common Market Studies* Vol. 49: ss. 57-75.
- Polus, Andrzej & Hangwei Li (2023) Development Studies Meet Pierre Bourdieu: the Case of Chinese Private FDI in Zambia. *The Journal of Modern African Studies* 61(4): 521-543.
- Powell, Robert (1994) Anarchy in International Relations Theory: The Neorealist-Neoliberal Debate. *International Organization* 48(2): 313-344.
- Salih, Faysal Muhammed (2023) *Afrika'daki Darbelerin Ardında Fransa'yı Arayın* (<https://www.indyrturk.com/node/658616/d%C3%BCnyadan-sesler/afrikadaki-darbelerin-ard%C4%B1nda-fransay%C4%B1-aray%C4%B1n>).
- Sampson, Michael & Jue Wang (2023) Status-quo Enhancing versus Status-quo Challenging Change in Global Economic Governance: the Case of China in Finance and Trade. *International Relations* 37(4): 613-633.
- Sandbu, Martin (2024) *Germany's Doomed China Strategy* (<https://www.ft.com/content/2ff22d32-390a-4126-865f-7365178a0d6c>).
- Schlein, Lisa (2022) *Sahel Risks Becoming a Forgotten Crisis, UN Official Says* (<https://www.voanews.com/a/sahel-risks-becoming-a-forgotten-crisis-un-official-says/6736298.html>).
- Schuetz, Leonard & Hylke Dijkstra (2023) The Show Must Go On: The EU's Quest to Sustain Multilateral Institutions since 2016. *Journal of Common Market Studies* 61(5): 1318-1336.
- Shotter, James (2024) *Germany Condemns Israel Plan to Double Population in Golan Heights* (<https://www.ft.com/content/24657050-1d32-4244-b001-c523abbce0be>).
- Smith, Michael (2003) The Framing of European Foreign and Security Policy: towards a Post-modern Policy Framework? *Journal of European Public Policy* 10(4): 556-575.
- Statista (2024a) *Refugees and Asylum in Germany* (<https://www.statista.com/study/71973/refugees-and-asylum-in-germany/>).
- Statista (2024b) *Russia-Ukraine War* (<https://www.statista.com/study/86697/russia-ukraine-conflict/>).
- Stephen, Matthew D. (2021) China's New Multilateral Institutions: A Framework and Research Agenda. *International Studies Review* 23(3): 807-834.
- Stratfor (2024a) *2025 Annual Forecast: A Global Overview* (<https://worldview.stratfor.com/article/2025-annual-forecast-global-overview>).
- Stratfor (2024b) *Can the EU Avoid Trump's Tariffs by Importing More U.S. Oil and Gas?* (<https://worldview.stratfor.com/article/can-eu-avoid-trumps-tariffs-importing-more-us-oil-and-gas>).
- Stratfor (2024c) *China, U.S.: Pentagon Report Highlights Escalating Missile Arms Race* (<https://worldview.stratfor.com/situation-report/china-us-pentagon-report-highlights-escalating-missile-arms-race>).
- Stratfor (2024d) *France: President Macron Appoints Centrist Francois Bayrou as Prime Minister* (<https://worldview.stratfor.com/situation-report/france-president-macron-appoints-centrist-francois-bayrou-prime-minister>).
- Stratfor (2024e) *Germany: Bundestag Ousts Scholz in No-Confidence Vote, Paving Way for February Elections* (<https://worldview.stratfor.com/situation-report/germany-bundestag-ousts-scholz-no-confidence-vote-paving-way-february-elections>).

- Stratfor (2024f) *Ukraine, France: Macron To Pitch Deployment to Ukraine as Part of Post-War Security Guarantee* (<https://worldview.stratfor.com/situation-report/ukraine-france-macron-pitch-deployment-ukraine-part-post-war-security-guarantee>).
- Stratfor (2024g) *West Africa: Mali, Niger, Burkina Faso To Enjoy Six-Month Grace Period Following Exit From ECOWAS* (<https://worldview.stratfor.com/situation-report/west-africa-mali-niger-burkina-faso-enjoy-six-month-grace-period-following-exit>).
- Stratfor (2024h) *What Assad's Fall Means for Russia* (<https://worldview.stratfor.com/article/what-assads-fall-means-russia>).
- Triandafyllidou, Anna & Anastasios Fotiou (1998) Sustainability and Modernity in the European Union: A Frame Theory Approach to Policy-Making. *Sociological Research Online* 3(1): 60-75.
- Welle, Deutsche (2022) *Alman Ordusu İçin 100 Milyar Euroluk Ek Fon* (<https://www.dw.com/tr/alman-ordusu-i%C3%A7in-100-milyar-euroluk-ek-fon/a-60934072>).
- Welz, Martin (2022) Institutional Choice, Risk, and Control: The G5 Sahel and Conflict Management in the Sahel. *International Peacekeeping* 29(2): 235-257.
- Westerwinter, Oliver (2022) Transnational Governance as Strategy? Mapping and Explaining the European Union's Participation in Transnational Public-Private Governance Initiatives. *Journal of European Integration* 44(5): 695-713.
- Wyrod, Robert & Kimberlee Chang (2023) Tensions in Sino-African Labour Relations: the View from the Karuma Hydroelectric Dam in Uganda. *The Journal of Modern African Studies* 61(4): 583-604.
- Yoroms, Gani Josés (2021) France's Counterterrorism and Counterinsurgency Strategy in Africa. In: Usman A. Tar (ed.) *The Routledge Handbook of Counterterrorism and Counterinsurgency in Africa*. New York: Routledge (265-279).

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Bu çalışmanın yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedirler (The authors of this article confirm that their work complies with the principles of research and publication ethics).
2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).
3. Bu çalışma, intihal tarama programı kullanılarak intihal taramasından geçirilmiştir (This article was screened for potential plagiarism using a plagiarism screening program).